

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KEMPELJEVA ULICA ŠTEV. 6 TELEFON 11-22 do 11-28

SLOVENSKI POROČEVALEC

ISSRATNI ODDELEK LJUBLJANA TELEFON 11-22, 11-23

GLASILO OSVOBODILNE FRONTESLOVENIJE

Svet zunanjih ministrov je razpravljajal o mirovni pogodbi z Rumunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Finsko

New York, 13. nov. (Tass). Svet ministrov za zunanje zadeve je imel 11. novembra sejo pod predsedstvom Jamesa Byrnesa. Nadaljeval je razpravo, ki je bila prekinjena na zadnji seji in se tice členov osnutka mirovne pogodbe z Rumunijo, o katerih ni bil dosežen sporazum na mirovni konferenci v Parizu.

Bevin je zahteval, naj se v pogodbo vnese posebna določba o izpombi rumunjskega zakona glede petrolejskih vrelcev iz leta 1942. Ta določba, ki so jo narekovali britanski monopolistični interesi, je bila na pariški konferenci sprejeta z 11 glasovi proti 8, medtem ko sta se dve delegaciji glasovanja vzdžala.

Molotov je na današnji seji izjavil, da bi bilo nepravilno, če bi se Rumuniji odredila ta ali ona izpomba v njeni notranji zakonodaji. Prav tako je omenil, da so inozemski monopolistični interesi v petrolejski industriji, ki so zavarovani s posebnim dodatkom pogodbe, ki ga je sprejela pariška konferenca, dosegali med vojno velik dobiček zaradi dobav petroleja hitlerjevski vojski.

Byrnes je izjavil, da je ameriška delegacija na pariški konferenci glasovala proti temu dodatku, s katerim se izpreminja rumunjski zakon o petrolejskih vrelcih, ker je bila prepričana, da je to zažagotljivo z drugimi členi osnutka mirovne pogodbe z Rumunijo.

Sprejet je bil sklep, da se to vprašanje izroči v rešitev namestnikom ministrov za zunanje zadeve. Nato je Svet ministrov pričel razpravljati o členih mirovne pogodbe z Bolgarijo, o katerih ni bil dosežen sporazum. Ministri so se zlasti bavili s prporočili pariške konference glede demilitarizacije bolgarske meje in glede prepovedi, po kateri Bolgarija ne sme imeti torpednih čolnov. Na prazadevanje grške delegacije in njenih zaščitnikov so bila ta priporočila sprejeta, imajo pa namen, da se omaje obrambna moč Bolgarije.

Molotov je predlagal, naj se ta priporočila zavrnejo, da bi Bolgarija ne ostala razorožena in nesposobna za obrambo. Glede člena, ki se tice demilitarizacije bolgarske meje, je poudaril, da je vojaški komiteje ugotovil, da ni bilo in da tudi sedaj ni nobenih utrd na bolgarski meji ter da se na ta način ta člen ne more smatrati kot zadostno osnovan.

Glede predloga, da naj se Bolgariji prepove posest torpednih čolnov, je Molotov izjavil: »Nam se zdi napak, da bi se Italiji dovolilo, naj obdrži vojne ladje, križarke in rušice, medtem, ko ne bi dopustil Bolgariji, ki nima niti ene ladje izmed omenjenih vrst vojnih ladij, da bi obdržala vsaj torpedne čolne. Sovjetska delegacija ne more priznati takega predloga za pravičnega.«

Glede teh vprašanj ni bil dosežen sporazum.

Kar se tice bolgarskih reparacij Grčiji in Jugoslaviji, je pariška konferenca s 13 glasovi proti 6, medtem ko dve delegaciji nista glasovali, sprejela britanski predlog, da se višina bolgarskih reparacij določi na 125 milijonov dolarjev in da se ta vsota v enakih delih izplača Grčiji in Jugoslaviji. Odklonjen je bil jugoslovanski predlog, naj se bolgarska plačila na račun reparacij določijo samo v znesku 25 milijonov dolarjev.

Na današnji seji je Bevin odločno vztrajal pri britanskem predlogu.

Byrnes je izjavil, da je ameriška delegacija sprito tega, ker britanski predlog nima dvotretjinske večine, pripravljena razmisliti druge predloge glede višine bolgarskih reparacij, nato pa je šef ameriške delegacije predložil naslednje rešitev: Trdil je, da bi mela Grčija po britanskem predlogu pravico do 62,5 milijonov dolarjev na račun reparacij s strani Bolgarije, in je predlagal, naj bi se ustreglo zahtevam Grčije in Jugoslavije na ta način, da bi se višina bolgarskih reparacij določila v višini 87 milijonov dolarjev.

V polemiki z Bevinom je Molotov poudaril, da bi bilo zelo čudno, če bi odredil bolgarska plačila Jugoslaviji na račun reparacij v višini, ki je parkrat večja kakor vsota, ki jo je zahtevala Jugoslavija sama. Pri pomnil je, da se Bolgariji ne smejo vsiliti reparacije, ki bi bile zanjo pretežko breme. »Spomniti se moramo, — je rekel, — da je Bolgarija znatno prispevala k zaključitvi vojne proti Hitlerju in Mussoliniju. Mislim, da bi bilo treba to upoštevati.«

Molotov je predložil, naj bi se višina bolgarskih reparacij Jugoslaviji in Grčiji določila na 30 milijonov dolarjev, vendar pa se Svet ministrov za zunanje zadeve o tem ni sporazumel.

Glede gospodarskih določb osnutka mirovne pogodbe z Bolgarijo je sovjetska delegacija predlagala, naj bi se sprejela ista načela, kakor so

bila sprejeta v okviru osnutka mirovne pogodbe s Finsko.

Proti temu je nastopil Bevin. Pred samim zaključkom dopoldanske seje je Bevin naenkrat začel vprašanje bolgarsko-grške meje. Rekel je, da se na strani grške delegacije stremiljenje po reviziji meje z Bolgarijo, zaradi česar je zahteval izpremembo bolgarsko-grške meje v prilog Grčiji.

Molotov je odločno nastopil proti takim neosnovanim zahtevam. »Sovjetska delegacija meni, — je dejal, — da ni pravi čas za načenjanje novih vprašanj in zlasti takih, ki se ticejo izpremembe bolgarskih mej. Ako želimo mir med Bolgarijo in Grčijo, in mi ga želimo, bi bilo za nas bolje, če ne načenjamo vprašanja bolgarsko-grške meje. V nasprotnem primeru bomo brez dvoma našli tudi nekaj zahtev Bolgarije na račun Grčije, ki so bolj osnovane, kakor vse te in druge podobne zahteve Grčije na račun Bolgarije.«

Molotov je prav tako pripomnil, da je bila sedanja bolgarsko-grška meja potrjena v vojaškem komiteju mirovne konference v Parizu z 10 glasovi proti 2, medtem, ko se je ena delegacija glasovanja vzdžala.

Couve de Murville je izjavil, da Francija podpira prvi člen osnutka mirovne pogodbe z Bolgarijo v prvotni obliki, s čimer bi se potrdila sedanja razmejitev med Grčijo in Bolgarijo.

Popoldanski seji je predsedoval francoski delegat Couve de Murville. Svet ministrov za zunanje zadeve je obravnaval one člene osnutka mirovne pogodbe z Madžarsko, o katerih prej ni bil dosežen sporazum.

Byrnes je začel vprašanje glede možnosti zmanjšanja reparacij s strani Madžarske, vprašanje, ki ga je ameriška delegacija že poizkušala načeti na pariški konferenci.

Molotov je očrtal stvarni pomen tega prizadevanja in je dejal: »Ako so ZDA toliko v skrbeh za gospodarske interese Madžarske, zakaj ne vrnejo Madžarski ladij na Donavi. Zadrževanje teh ladij v

ameriški okupacijski coni, kakor tudi zadrževanje druge madžarske imovine v ameriški coni, pomeni močan pritisk na Madžarsko in njeno politiko, obenem pa otežuje gospodarski in politični položaj Madžarske. Treba bi bilo opustiti tak pritisk na Madžarsko.«

V svojem odgovoru je Byrnes dejal, da so ZDA pred nekaj dnevi razširile svojo pripravljenost, da vrnejo Madžarski in drugim državam ladje, ki so v ameriški okupacijski coni v Nemčiji.

V zvezi s tem je Molotov izrazil svoje zadovoljstvo in upanje, da ne bo Madžarska dobila samo vojnih ladij, ampak tudi svoj železniški park in lokomotive, kakor tudi drugo imovino.

Razlika v mnenjih glede tega vprašanja ni bila odstranjena.

Ob koncu so ministri razpravljali o onih členih osnutka mirovne pogodbe s Finsko, o katerih prej ni bil dosežen sporazum.

Združene narode, od katerih pričakuje pravični sklepov. Toda ta upanja bodo lahko opravičili samo tedaj, ako bomo odstranili vse ovire in odprli zaostalim narodom široko pot k napredku, blagostanju in neodvisnosti.

Značilno je, da ni mogel avstralski delegat, ki je govoril za Novikovo, odgovoriti niti na eno izmed vprašanj, ki jih je postavil sovjetski delegat, temveč se je omejil samo na to, da se je pridružil stališču ameriške delegacije glede tolmaračenja izraza »neposredno zainteresirane države«.

Vredno je zabeležiti, da se predstavnik nekaterih delegacij v zadnjem času poslužujejo čudovitih metod, da bi oslabili veliki vtis govora sovjetskega delegata. Kakor je ameriški tisk popolnoma zamočal govor sovjetskega delegata Višinškega o pomoči beguncem in izseljencem, tako se je zgodilo tudi danes. Ko so namreč govor Novikova prevajali v francoščino, je dal ameriški delegat Dallas angleškemu novinarjem posebna navodila, samo da bi oslabil govor Novikova o sistemu varuštva.

Prav tako je govoril za Novikovo, odgovoriti niti na eno izmed vprašanj, ki jih je postavil sovjetski delegat, temveč se je omejil samo na to, da se je pridružil stališču ameriške delegacije glede tolmaračenja izraza »neposredno zainteresirane države«.

Vredno je zabeležiti, da se predstavnik nekaterih delegacij v zadnjem času poslužujejo čudovitih metod, da bi oslabili veliki vtis govora sovjetskega delegata. Kakor je ameriški tisk popolnoma zamočal govor sovjetskega delegata Višinškega o pomoči beguncem in izseljencem, tako se je zgodilo tudi danes. Ko so namreč govor Novikova prevajali v francoščino, je dal ameriški delegat Dallas angleškemu novinarjem posebna navodila, samo da bi oslabil govor Novikova o sistemu varuštva.

Milijoni prebvalcev vseh odvisnih ozemelj polagajo največje upanje v

Mandatna ozemlja ne smejo postati kolonija držav, ki bodo prevzele varuštvo

Sovjetski delegat Novikov o stališču sovjetske delegacije do vprašanja varuštva nad mandatnimi in odvisnimi ozemlji

New York, 13. nov. (Tass). Značilnost dosedanjega dela komiteja za politična vprašanja je zavlačevanje. Sprejeti so bili samo sklepi o sprejemu Afganistana, Islandije in švedske Organizacije Združenih narodov ter nekatere drugorzadredne stvari. Največje zavlačevanje se opazuje v komiteju št. 1, ki mora razpravljati o temeljnih problemih, katere mora rešiti Glavna skupščina, zlasti o sovjetskih predlogih glede splošne omejitve oboroževanja in predložitve obvestila o številu in razporeditvi čet zavezniških sil na ozemlju držav, ki niso bile sovražnice.

Dne 11. novembra so zasedali komite št. 4 za vprašanja varuštva, komite št. 2 za gospodarska in finančna vprašanja in komite št. 1 za politična vprašanja.

Splošno pozornost je izzval govor sovjetskega predstavnika Novikova o stališču sovjetske delegacije do vprašanja varuštva, ki je med drugim izjavil: »Ustanovna listina Združenih narodov je že pred 18. meseci proglasila varuštvo sistem, vendar Svet za varuštvo še dosedaj ni ustanovljen. Odgovorne so za to države, ki upravljajo bivša mandatna ozemlja, ker niso pravočasno predložila svojih načrtov sporazuma o varuštvu. Zavrtniti je treba vsako nadaljnje zavlačevanje ustanovitve Sveta za varuštvo. Nekatere države so sicer predložile načrte za določena ozemlja, niso pa tega storile tudi za druga ozemlja. Tako je Velika Britanija predložila načrte sporazuma za Tanganjiko, Togo in Kamerun, ne pa tudi za Palestino. Avstralija ni predložila načrta sporazuma o varuštvu nad otokom Nauru, ki ga je upravljala v imenu britanskega imperija na podlagi mandata bivšega Društva narodov. Vprašanje bivših mandatnih področjih Transjordanije in Juzogzapadne Afrike se končno postavlja kot zasebno vprašanje.

Poizkusi Velike Britanije, da bi uredila vprašanje Palestine sporazumno z ameriško vlado, predstavnik arabskih držav in židov, brez Organizacije Združenih narodov, niso v soglasju z načeli Ustanovne listine, ki določa sistem varuštva nad odvisnimi ozemlji tudi za bivša mandatna ozemlja. Mandatnim ozemljem je treba dati neodvisnost, ali pa jih postaviti pod varuštvo. S stališča načel Ustanovne listine OZN ni drugega izhoda.

Z istega stališča se mora presojati tudi vprašanje Transjordanije. Dogovor Velike Britanije s Transjordanijo o podelitvi neodvisnosti temu bivšemu mandatnemu ozemlju temeljito proučiti v komiteju, nato pa še na Glavni skupščini.

Kar se tice zahtev Južnoafriške unije po priključitvi Juzogzapadne Afrike, sem prepričan, da Združeni narodi ne bodo odobrili te zahteve, ker je v popolnem nasprotju s temeljnimi načeli Ustanovne listine. Sovjetska delegacija vztraja na tem, da mora vlada Južnoafriške unije na podlagi Ustanovne listine in resolucije Glavne skupščine predložiti načrt sporazuma o varuštvu.

Načrti sporazuma o varuštvu, ki so bili dosedaj predloženi Združenim narodom, ne upoštevajo načela Ustanovne listine, da se pogoji varuštva za vsako ozemlje določajo sporazumno med neposredno zainteresiranimi državami. Poizkus ameriškega delegata Dallasa, da bi tolmaračil določbe Ustanovne listine tako, kakor da bi določale sestavo načrtov samo v sporazumu z neposredno zainteresiranimi državami, torej državo, ki je dobitnica mandata od bivšega Društva narodov, je popolnoma zgrešen.

Kar se tice načrtov sporazumov o varuštvu, ki so bili predloženi Glavni skupščini, jih smatra sovjetska delegacija samo začasne, ker še ni bilo doseženo soglasje z vsemi neposredno zainteresiranimi državami. Ti načrti namreč stremijo za tem, da bi se varuška ozemlja spremenila v sestavi del države, ki izvaja varuštvo, kar bi dejansko privedlo do kolonialne posesti. Vsekakor predstavljajo ti načrti korak nazaj v primeri s sistemom mandatov. To dokazujejo zlasti predloženi sporazumi o varuštvu za bivša mandatna ozemlja Togo, Kamerun in Ruanda. Ti načrti omogočajo državi, ki izvršuje varuštvo, celo neomejeno izkoriščanje teh ozemelj v vojne namene in streme po vzpostavitvi strateških prostorov, kar je v popolnem nasprotju z Ustanovno listino. Posamezne stvarne določbe v predloženih načrtih sporazumov dokazujejo, da se ozemlja pod varuštvo kratko malo spreminjajo v priveske držav varuhinj, kar nikakor ni v interesu narodov, ki žive na teh ozemljih.

Milijoni prebvalcev vseh odvisnih ozemelj polagajo največje upanje v

Ponoven poziv KP Francije socialistom za sodelovanje

Pariz, 13. nov. (Tanjug). V zvezi z uardcem, ki ga je doživela socialistična stranka pri volitvah v Franciji zaradi odklanjanja sodelovanja s komunisti, piše Marcel Cachin v glasilu Komunistične partije Francije »Humanité«:

»Mi smo socialisti stalno predlagali enotnost akcije, toda oni so jo sistematično odklanjali. Smatrali so celo, da je napad dobra taktična poteza proti Komunistični partiji. Socialisti danes občutijo posledice svojega vztrajnega nasprotovanja, da bi se dosegla enotnost.«

Marcel Cachin poziva nato v imenu Komunistične partije in delovnega ljudstva socialistično stranko ponovno k sodelovanju in piše:

»Ali se bodo končno socialisti odločili, da poslušajo jasna in tolikokrat ponavljana navodila delavcev, da naj se v interesu demokracije združijo

Pričetek dela bolgarskega sobranja

Sofija, 13. nov. Včeraj popoldne se je sestalo Veliko narodno sobranje.

Predsednik Velikega narodnega sobranja Vasil Kolarov je prebral imena potrjenih narodnih poslancev, ki so zavzeli mesta tistih izvoljenih poslancev iz nekaterih okrajev, ki so se odkrili mandatov in korist svojim namestnikom. Potem ko so poslanci, ki niso prisostvovali otvoritvi Velikega narodnega sobranja, prisegli, se je začela razprava o načrtu poslovnika.

Poročevalec komisije za izdelavo načrta poslovnika in član Komunistične parlamentarne skupine dr. Iv. Pasov je v poročilu o delu in sklepkih komisije izjavil: »Komisija je z malimi izjemami sprejela načrt poslovnika. Predstavniki opozicije so podaljšali ločeno mnenje glede 15., 17. in 23. člena.

Poslovnik ima dva dela: Prvi del se bavi z načinom glasovanja v Velikem narodnem sobranju nove bolgarske republike, drugi pa z rednim

Nov protest Enverja Hodže zaradi kršitve albanske suverenosti s strani britanskih vojnih ladij

Tirana, 14. nov. Predsednik albanske vlade generalni polkovnik Enver Hodža je včeraj poslal generalnemu sekretarju organizacije Združenih narodov Trygve Lie-u drugo brzojavko v kateri protestira proti prekršitvi albanskih teritorialnih vod in zahteva od OZN, naj britanske vojne ladje in minolovci takoj zapuste albanska pristanišča in teritorialne vode. Brzojavka se glasi:

»V zvezi z našo protestno brzojavko od 11. novembra 1946. leta imamo čast sporočiti vam naslednje:

Začeni s 12. novembrom zjutraj je veliko število vojnih ladij pod britansko zastavo začelo križariti v vseh smereh ob obali južne Albanije, od Butrinta pa do Karaburuna. Vse angleške ladje so pule po naših teritorialnih in notranjih vodah v vojnih formacijah z namenom, da bi ostraševale in izzivale.

Danes, 13. novembra 1946 ob 10 dopoldne in več dan je veliko število angleških vojnih ladij in minolovcev, katerih število se je vsak čas menjavalo in ki jih je bilo od 9 pa do 29, priplulo v naše teritorialne

vode pri Santi Quaranti v razdalji 1500 m od pristanišča z izgovorom, da odstranjuje mine. Z angleških vojnih ladij so neprestano streljali s strojnimi in zrak in vodo, s čimer so hoteli izzvati incidente.

V imenu mlajubnega in demokracičnega albanskega naroda, v imenu tega malega naroda, ki je 7. aprila 1939. leta videl v pristanišču Draču Mussolinijeve vojne ladje, v imenu tega malega naroda ki se je več let boril z brezmejno hrabrostjo proti fašizmu na strani velikih zaveznikov, ki je pustil na bojnem polju 40.000 mrtvih, in ranjenih spročam OZN to brutalno in enostransko početje britanske vlade. Albanski narod misli, da je to početje kršitev njegovih najsvetejših pravic in njegove suverenosti, za katere je albanski narod vedno pripravljen preiti svojo kri.

Po drugi strani zahtevam, naj OZN oceni to početje britanske vlade in izda zapoved, da britanske vojne ladje in minolovci takoj zapuste naša pristanišča in naše teritorialne vode v interesu ohranitve mira, za katerega je albanski narod zastavil vse svoje sile.«

Angloameriška vojaška uprava pooblašča fašistične organizacije, da zavzemajo prostore SIAU-ja

Trst, 14. nov. (Tanjug). Včeraj so se glasili v prostorih zapadne četrti SIAU-ja v Gorici zastopniki fašistične organizacije »Uomo Qualunque« z nalogo ZVU, ki jih pooblašča, da lahko zasedejo prostore SIAU-ja.

Niso se še pomirili gorški Slovenci in tamkajšnji italijanski antifašisti zaradi zaplembe Ljudskega doma, ko ZVU ponovno meče na cesto SIAU-ja in topot ne več za vojaške potrebe, temveč za potrebe fašistične organizacije. Tako ovirajo anglo-ameriške okupacijske oblasti v Gorici s silo vsako redno delovanje antifašističnih organizacij.

Ni dvoma, da se gorški antifašisti s takimi ukrepi ne bodo nikdar pomirili. Niso se borili in umirali v bojih proti fašizmu zato, da jim bodo sedaj vsiljevali nove fašiste, niso pa se tudi borili proti nemškimi okupatorjem zato, da bi sedaj drugi kršili njihove osnovne pravice. Zdi se, da to vojaška uprava v coni A vedno znova pozablja.

Lažnive trditve civilne policije

Trst, 14. nov. (Tanjug). Pred kratkim je bila na sedež Zveze juljskih študentov v Trstu vržena bomba. Takoj po napadu je glavni stan civilne policije izdal provokatorsko poročilo, v katerem navaja, da so napad organizirali jugoslovofili in elementi, ki so v sorodstvu z organizacijo Zveze juljskih študentov. S tem poročilom je hotela civilna policija zvreči krivdo za bombni napad na Zvezo juljskih študentov.

Na tako izzivalno in neresnično poročilo civilne policije je Zveza juljskih študentov odgovorila z ostrim protestom, naslovljenim na višjega častnika za civilne zadeve za cono A, polkovnika Bowmana. V svojem protestu zatrjuje Zveza, da ima tako početje civilne policije, ki ni z ničemer utemeljeno, zgolj namen, izzvati in blatiiti študentsko organizacijo, ter zahteva, naj ZVU ukrene vse potrebno, da bo civilna policija prekalala svoje netočne trditve.

Pozdravi graditeljem Mladinske proge iz tujine

Beograd, 14. nov. Ob otvoritvi Mladinske proge je prejel štab mladinskih brigad pri gradnji prog veliko število brzojavk iz inozemstva.

CK Vsevezne leninske komunistične zveze mladine v Moskvi je poslal naslednjo brzojavko:

V imenu milijonov mladincev in mladnic Sovjetske zveze vam čestitamo k zaključitvi gradnje Mladinske proge Brčko-Banovići. Ta veliki delovni podvig jugoslovanske mladine bo dragocen prispevek k zgraditvi nove svobodne Jugoslavije. Želimo vam novih velikih uspehov.

Svetovna federacija demokratične mladine v Parizu je čestitala k velikemu uspehu z naslednjo brzojavko:

Predstavniki, ki delujejo na sedežu Svetovne federacije demokratične mladine, čestitajo vsem jugoslovanskim in inozemskim mladincem, ki so sodelovali pri gradnji Mladinske proge. Vaš slavni zgled bo vzor vseh mladini.

Brams (Poljska) Charpentier (Francija), Sekofina (ZSSR), Dilgeon (ZDA), Gelert (Avstrija), Konga (Indija), Kristl (Jugoslavija), Kovacz (Madžarska), Lacasa (Španija), Hausen (Danska), Panova (Bolgarija), Montecorvo (Italija), Story (Kanada).

Kresovi v Slovenski Benečiji na čast Oktobrski revoluciji

29. obletnico Oktobrskje revolucije so v Slovenski Benečiji slovesno proslavili. Po vseh grčih ob Nadiški in Sovodniški dolini so na predvečer obletnice prižgali velike kresove. Po vsej Nadiški dolini do Sentkvičinskega mostu je prebivalstvo napisalo številna gesla na čast voditeljem Sovjetske zveze in Jugoslavije. Nešteti lepaki so pozdravljali sovjetske narode ob njihovem velikem prazniku. V Sovodniški dolini in v vseh pod Matajurjem je prebivalstvo okrasilo hiše s slovenskimi in jugoslovanskimi zastavami.

Naslednjega dne so italijanski vojski in karabinjerji trgali lepake in brisali gesla v veliko nezadovoljstvo prebivalstva.

Proslava mednarodnega mladinskega dneva v Juljski krajini

Ajlovščina, 13. nov. Zveza antifašistične mladine Juljske krajine je proslavila 10. november, dan ustanovitve Svetovne federacije demokratične mladine, s tem, da je na vseh sestankih aktivov, po šolah, v tovarnah in vseh organizirala predavanja o delu Svetovne federacije demokratične mladine in o naprednem mladinskem gibanju v inozemstvu.

Z vseh predavanj je mladina poslala pozdravna pisma in resolucije Svetovni federaciji demokratične mladine, v katerih izraža priznanje njenim naporom v borbi za trajen mir in demokracijo.

Priprave za kongres visokošolske mladine v Trstu

Trst, 14. nov. (Tanjug). V kratkem bo v Trstu I. svobodni demokratični kongres univerzitetne mladine. Pripravljali odbor je izdal na visokošolske proglas, v katerem jih vabi k množični udeležbi in jim sporoča, da se bodo na kongresu vsa pereča vprašanja obravnavala brez nacionalnih predsodkov. Naloga tržaških visokošolcev je, da si pripravijo novo univerzo, ki bo izraz bratstva in enotnosti obeh v Trstu živečih narodov.

Izvršni komite demokratične mladine Rumunije je poslal naslednjo brzojavko:

Ob svečani otvoritvi Mladinske proge čestitamo k uspešni zaključitvi tega velikega dela, ki je uspeh požrtvovalnosti celokupne mladine Jugoslavije pri delu za blagor ljudstva. Z vsem svojim srcem delimo vašo radost ob zaključitvi tega velikega dela. Srečni smo in ponosni, ker smo z brigado »Filimon Sarbu« tudi mi prispevali k okrepitvi vez med mladino naših dveh dežel. Želimo vam še večjih uspehov pri delih, ki jih boste podvezovali v bodočnost.

Zahvala veleposlaništvu ZSSR

Beograd, 13. nov. Veleposlaništvu ZSSR je prejelo ob proslavi 29. obletnice Velike oktobrskje socialistične revolucije številne čestitke iz vseh krajev Jugoslavije. Veleposlaništvu izraza svojo prisrčno zahvalo vsem organizacijam, ustanovam in posameznikom, ki so poslali svoje čestitke. — Izredni in pooblašteni veleposlaniki ZSSR v Jugoslaviji A. Lavrentijev.

Tekmovanje — način našega dela

Po zmagoslavju zaključku velike domovinske vojne je naše ljudstvo stopilo v novo borbo, v borbo na gospodarskem polju, na pot množičnega delovnega poleta. S prostovoljnimi in rednimi delom, združenim s tekmovalnim, so pričeli naši delovni ljudje ob vsem pomanjkanju potrebnega gradiva in strojev obnavljati in graditi nove važne gospodarske objekte, ki bodo podlaga za industrializacijo, za dvig naše države. Uspehi v tem delu so ogromni. V naših tovarnah in obratih, pri vseh delih, so delavci in delavke rušili stare norme, nastajali so novi izumi, novi načini organiziranja dela, vsled česar se je predvsem dvignila storilnost in kakovost dela. Dobilni smo nov lik delavca-udarnika.

Da bi dali trdne temelje nadaljnemu tekmovalju, da bi bili pravilno primerljani in ocenjeni uspehi in da bi dali predvsem priznanje najboljšim borcem v tem boju na gospodarskem polju, je bil izdan pravilnik za tekmovalje v vseh panogah našega gospodarskega delovanja. Pravilnik določa naziv »udarnik« onemu tovarišu ali tovaristki, ki v trimesečnem nepretrganem tekmovalju v osemurnem delavniku stalno dviga delovno normo vsaj za 20% ali povprečno v istem vsaj za 30%, ali prihrani v letnem razdobju vsaj 10% pri materialu, mazavi, gorivu in pod., ali pa s svojimi iznajdbami ali predlogi racionalizira in pospešuje proizvodnjo in podjetju ali ustanovi prinaša materialno korist. Ob proglasitvi sprejme udarnik udarniško izkaznico, ki velja za dobo treh mesecev. Ob ponovni proglasitvi, če se nadalje izpolnjuje predpisane pogoje, mu podjetje podaljša veljavnost udarniške izkaznice za nadaljnje tri mesece.

Z uvedbo udarniških izkaznic pa je tudi možen splošen pregled udarnikov, lahko ocenimo njihove uspehe, ugotovimo delovni elan in množičnost.

Samo od meseca avgusta do septembra t. l. se je število udarnikov zvišalo za 2300%, kar dokazuje, da delovni polet ljudskih množic hitro narašča in izpodbija upanje protijudskih klik, da se bo naše delovno ljudstvo naveličalo, utrudilo. Naprotito, vsem vidni uspehi dajejo nove in nove pobude za še boljše delo, pritegujejo vedno nove in nove vrste udarnikov.

Udarniki mora združiti v svojem delu teorijo s prakso, vzdržljivost s strokovnim znanjem. To zgovorno dokazujejo številke. Skoro 3/4 udarnikov je v starosti od 30 do 50 let, to je v dobi največje fizične zmogljivosti in že pridobljenih delovnih izkušenj. O potrebi strokovne izobrazbe za doseg častnega naziva »udarnik« pa kaže dejstvo, da je več kot 4/5 udarnikov kvalificiranih delavcev in nameštencev. Visoko število udarnikov, ki stalno narašča, kaže, da se naše delovno ljudstvo ne boji napora, ker vidi in uživa uspehe svojega dela.

Mnogokrat nepravilno uporabljamo naziv »udarnik« ali »udarniško delo« za delavca prestovoljca, oziroma za »prostovoljno delo«. Za »prostovoljno delo« smatramo vsako prostovoljno opravilo neplačeno delo v prostem času v občeljudsko korist. Delovnega prostovoljca pa osebo, ki tako delo opravlja. S svojim prostovoljnimi deli je naše delovno ljudstvo prihranilo ogromno in s tem omogočilo, da smo te prihranjene vsote uporabili za druge potrebe. Česar ni zmogla stara Jugoslavija v dvajsetih letih, je sedaj opravljeno v enem letu in pol.

Pri teh velikih uspehih, ki jih je naše ljudstvo doseglo s svojim ustvarjalnim delom in tekmovalnim, pa ima zaslužen mesto tudi naša mladina. Med udarniki sicer ni številno zastopana, ker ji manjka delovnih izkušenj, toda toliko številne je udeležena pri vsakem prostovoljnem delu. Proga Brčko-Banovič je največji dokaz delovnega junštva Titove mladine. Iz te mladine, ki daje neprestano dokaze svojega delovnega junštva, bodo zrastle novi udarniki, ki bodo postavljali nove trajne spomenike delu.

V Zagrebu je glasovalo 96,34% volivcev

Zagreb, 14. nov. Po nepopolnih podatkih je v mestu Zagrebu volilo v Ustavodajni sabor LR Hrvatske 96,34% vpisanih volivcev. Po posameznih rajonih so bili doseženi naslednji rezultati:

Prva rajon: glasovalo 92,66%
prva volivna enota 94,14% — dr. Gregorič Pavle 8399, Maslov Vicko 2836, Ivan Grivičić 1910;
druga volivna enota glasovalo 90,98%, dr. R. Titić Svetozar 4851, dr. Benković Viktor 4111, dr. Rašuhin Josip 2195.

Drugi rajon: glasovalo 93,17%
prva volivna enota glasovalo 93,29%, Nazor Vladimir 18462;
druga volivna enota glasovalo 93,03%, Komar Slavko 9437, Badovinac Peter 4593, Vukić Dragutin 2566.

Tretji rajon: glasovalo 95,49%
prva volivna enota glasovalo 93,94%, Stilićević Marjan 6001, Vuković Martin 3321, Tomić Dragan 1645;
druga volivna enota glasovalo 95,38%, Splak Mikša 6632, Šestić Ljudevit 2385, dr. Urban Stjepan 2085;

Četrty rajon: glasovalo 98,34%
prva volivna enota 98,20%, Krajačić Ivan 8526, Genzjić Stjepan 3438.
druga volivna enota glasovalo

98,47%, Mokoček Josip 3336, dr. Kajfež Anton 3455.

Peti rajon: glasovalo 99,43%
prva volivna enota glasovalo 99,88%, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito 17.803;

Šesti rajon: glasovalo 98,24%
prva volivna enota glasovalo 99,52%, Hebrang Andrija 10.778;
druga volivna enota glasovalo 99,31%, dr. Sremec Zlatan 7558, dr. Cesarec Stanko 3457;
tretja volivna enota glasovalo 96%, Pavlekić Mirko 8255, Ditić Milan 2805.

Sedmi rajon: glasovalo 99,85%
Sajli Dragutin 4791, Piščeta Juro 3012.

Češkoslovaški list o volitvah v Srbiji in na Hrvatskem

Praga, 14. nov. List »Svobodne Češkoslovenske« glasilo češkoslovaške armade, je objavil članek o volitvah v Srbiji in Hrvatski. Govorec o udeležbi volivcev ugotavlja, da je v nekaterih krajih glasovalo 100% za ljudsko fronto, v kateri so zbrane vse demokratske politične stranke.

Ko je poudaril množično udeležbo ljudstva pri obnovi in izgradnji dežele ter težave, ki jih pri tem uspešno premaguje, končuje z besedami: »Narodi, ki so se junško borili proti okupatorju, se tudi še naprej junško in sižno bore za svojo boljše bodočnost.«

Izvolitev Prezidija Ustavodajne skupščine LR Bosne in Hercegovine

Sarajevo, 13. nov. V veliki dvorani Fizkulturnega doma se je večeraj popoldne nadaljevalo zasedanje Ustavodajne skupščine LR Bosne in Hercegovine. Sejo je otvoril predsednik verifikacijskega odbora dr. Vaso Uloza ter izročil besedo začasnemu sekretarju Radu Jakšiću, ki jebral zapisnik večerajne seje. Nato so prišli na prvo točko dnevnega reda; na poročilo verifikacijskega odbora, ki ga je podal poročevalec verifikacijskega odbora Mehjo Pirolić. Poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Ko so bili ljudski poslanci zapriženi, so prešli na drugo točko dnevnega reda: Volitve predsednika, podpredsednika in dveh sekretarjev ustavodajne skupščine. Soglasno so bili izvoljeni za predsednika inž. Ugljen Cazin, za podpredsednika Vaso Gajić, za prvega sekretarja Rudo Kolak in za drugega sekretarja Rada Jakšić.

Predsednik Cazin se je zahvalil za izvolitev in je med drugim dejal: »Ta ustavodajna skupščina LR Bosne in Hercegovine je prva skupščina Bosne in Hercegovine, ki je bila izvoljena po svobodni volji naših narodov. Trdno pobratenih in združenih pod zastavo velikih pridobitev naše narodno osvobodilne borbe. Ta skupščina bo sprejela osnovni in vrhovni zakon Bosne in Hercegovine — njeno ustavo.«

Po krajšem odmoru je ustavodajna skupščina LR Bosne in Hercegovine nadaljevala z delom. Ko je bil prečitana osnutke poslovnika ga je ustavodajna skupščina sprejela v načelu in podrobno. Nato je bila v velikim navdušenjem sprejeta pozdravna brzojavka maršalu Titu.

Danes dopoldne je Ustavodajna skupščina LR Bosne in Hercegovine nadaljevala svoje delo. Sekretar Ljudske skupščine Husnija Kurt jebral poročilo o dosedanjem delu Ljudske skupščine Bosne in Hercegovine. Poudaril je, da je bilo s skupno borbo vseh narodov Jugoslavije omogočeno, da narodi Bosne in Hercegovine svobodno izrazijo svojo voljo in odločenost da Bosna in Hercegovina postane samostojna država.

Danes se vsak naš delovni človek zaveda, da s svojim delom, z izboljšanjem organizacije in metod dela, gradi močne temelje velikemu gospodarskemu razmahu in napredku naše države, da ustvarja gospodarsko močno in neodvisno Titovo Jugoslavijo in s tem sebi in svojim potomcem boljše in srečnejše življenje. V tem je velik pomen ustvarjalnega junštva in predanosti delu vsega našega delovnega ljudstva, ki je zaradi tega trden gospodar svoje sedanjosti in prihodnosti.

cevovina enkrat za vselej preneha biti predmet spetke in razdora, predmet ropanja in nasilja, tako velikosrbskih kakor velikohrvatskih reakcionarjev in šovinistov, ter da postane ta dežela po doseg svojega notranjega edinstva in enakopravnosti Srbov, Hrvatov in muslimanov, eden izmed temeljnih kamnov naše skupne jugoslovaške države. Predsedilo Ljudske skupščine je predložilo v potrditve zakonske odločitve, ki so bile sprejete med III. zasedanjem Ljudske skupščine in sestankom Ustavodajne skupščine Bosne in Hercegovine.

O poročilu je govorilo več ljudskih poslancev, ki so odobrili del predsedstva Ljudske skupščine. Nato je bil z vzklikom sprejet sklep o potrditvi vseh zakonskih odločb, ukazov in imenovanj, ki so jih sprejeli ZAVNOBH in njegovo predsedstvo. Ljudska skupščina Bosne in Hercegovine in njeno predsedstvo in Ljudska skupščina LR Bosne in Hercegovine ter njeno predsedstvo.

Soglasno je bil sprejet predlog osnutka zakona o Prezidiu Ustavodajne skupščine Bosne in Hercegovine.

Zatem je ljudski poslanec Hasan Brkić predlagal Prezidiu Ustavodajne skupščine Bosne in Hercegovine v naslednji sestavi: Predsednik Djuro Pucar — Stari, prvi podpredsednik dr. Jakov Grgurić, drugi podpredsednik dr. Zaim Šarac, tretji podpredsednik Novak Mastilović, sekretar Kurt Husnija; člani Prezidija Ivo Andrić, Jure Begić, Jozo Bakrac, Bogomir Brajković, Hasan Brkić, dr. Vasa Bulogac, Uglješa Danilović, Ferid Čengić, Rodoljub Colaković, dr. Branko Čubrilović, Sulejman Filipović, Avdo Humo, Osman Karabegović, Dušana Kovačević, Pašaga Nandić, Mato Marković, Vlada Segrt, Nemanja Vladković in Todor Vujašinić.

Predlog je bil sprejet z burnim odobravanjem. Predsednik Prezidija Djuro Pucar Stari se je zahvalil za zaupanje in je med drugim izjavil:

»Za svojo dolžnost smatram, da izjavim, da bom v obdobju našega dela storil vse, za ohranitev pridobitev narodno osvobodilne borbe, ki so jih izvajali naši narodi in naša armada med vojno. Branili bomo zakonitost naše ožje domovine, kakor tudi naše skupne domovine Jugoslavije, na temelju ustave, ki jo bo sprejela ta ustavodajna skupščina, ter na temelju ustave FLRJ.«

Nato so bili določeni odbori Ustavodajne skupščine Bosne in Hercegovine. Predsednik Ustavodajne skupščine inž. Ugljen Cazin je sporočil, da je

Obdavčenje vojnih dobičkov in premoženja v češkoslovaški

Češkoslovaška je pred enim letom uvedla novo valuto. Pri zamenjavi čeških kron, slovaških kron in mark v nove češkoslovaške krome je bila zamenjava v gotovini omejena na 500 kron za vsako osebo odtod vsakega odraslega člana družine. Obenem so bile blokirane vse terjatve pri denarnih zavodih. Že takrat je bila napovedana delna oddaja premoženja, zlasti vojnega dobička.

Te dni pa je bil v Češkoslovaški objavljen zakon o davku na imovino, ki predstavlja drugo fazo valutne reforme. Med okupacijo se je obtok bankovcev povečal od 12 na 120 milijard kron. Nemci so izropali znaten del češkoslovaškega narodnega premoženja s tem, da so prisilno odkupili imovinske predmete odtodsko proizvodnjo in vse plačevali z novim papirnatim denarjem, ki so mu skušali umetno držati kupno moč. Tako je češkoslovaško gospodarstvo dejansko osiromašilo, na drugi strani pa so narasla likvidna denarna sredstva v obliki gotovine, vlog in dobroimetij pri denarnih zavodih. To odvedno kupno moč, ki se je v vojnih letih nakupila, je bilo treba zmanjšati. Prvi korak je bil v tej smeri storjen ob zamenjavi denarja, ko so bila blokirana vsa dobroimetja pri denarnih zavodih, in je bila izrečena zapora glede zavarovanj in vrednostnih papirjev. Takrat so bile trgovskim in industrijskim podjetjem deblokirane samo vsote, ki ustrezajo enomesečnim izdatkom za mezde in plače, nadaljnja sredstva pa so podjetja dobivala v obliki cenjenih kreditov. V izjemnih primerih, kadar je šlo za osebe, ki so se preživljale zgolj od prihrankov, so bile na račun blokiranih vlog izplačane manjše vsote.

Vprašanje teh blokiranih vlog, dobroimetij in vrednot bo sedaj rešeno v zvezi z novim zakonom o davku na imovino in davkom na prirastek imovine. Do konca novembra je določen rok, v katerem morajo lastniki blokiranih vrednot predložiti sezname celotne imovine po stanju na dan 1. januarja 1939 in po stanju na dan 15. novembra 1945. Novi zakon ne obremenjuje samo

prirastka imovine, pridobljenega med vojno, temveč tudi predvojno imovino, pri čemer je seveda davek na predvojno imovino mnogo milejši, kakor davek na prirastek imovine (vojni dobiček).

Od davka na predvojno imovino je oproščeno znesek od 150.000 kron, ki se še poveča za nadaljnjih 150.000 kron za ženo in 50.000 kron za vsakega nadaljnjege pripadnika družine. Presežek se obdavi z davkom na imovino, ki se prične s 5% in se dviga do 30% pri imovini preko 20 milijonov Kč.

Jedro valutne reforme pa je davek na prirastek imovine, ki zadeva ves vojni dobiček in vso imovino, pridobljeno v času okupacije. Od tega davka je oproščeno samo znesek do 20.000 kron, ki se poveča za nadaljnjih 20.000 kron za ženo in po 5000 za vsakega pripadnika družine. Omi del prirastka imovine, ki presega ta minimum pa se obdavi z davkom na prirastek imovine. Davka stopnja se pritenja s petimi odstotki in se naglo dviga, tako da doseže za zneske, ki presegajo 600.000 kron, 100%. Ves vojni dobiček preko 600.000 kron se torej v celoti odzame. Zakon pušča v najugodnejšem primeru (kjer gre za veččlansko družino) obdavčeni prirastek imovine do največ 180.000 kron. V prijavi bo moral vsakdo pod grožnjo stroge kazni pravilno izračunati višino davka in ga plačati v štirih tednih. Za plačilo bo lahko uporabil blokiran vlog in dobroimetja pri denarnih zavodih, kakor tudi ostale blokiran vrednote.

Dalekosežne ukrepe novega zakona je večina prizadetih zavezanecv sprejela z razumevanjem, zavedajoč se, da bo po doseglih velikih uspehih pri odzdravljenju češkoslovaške valute ta ukrep omogočil ureditve vprašanja blokiranih vrednot brez škode za valuto. Češkoslovaški je uspešno v zvezi z valutno reformo omejitvi črno borzo, ustabiliti cene ter dvigniti delovno moralo, obenem pa denarju vrnil del njegovih funkcij. Po zaključku reforme bodo deblokirane preostale vloge pri denarnih zavodih, kar ne bo imelo nobenega inflacijskega vpliva na valuto.

Slavni ruski kirurg Burdenko umrl

Moskva, 12. nov. (Tass). Ministrski svet ZSSR in CK VKP (b) sporočata z globoko žalostjo, da je znameniti ruski znanstvenik — kirurg, deputat Vrhovnega sovjeta, heroj socialističnega dela, glavni kirurg oboroženih sil ZSSR, generalni polkovnik in akademik Nikolaj Burdenko dne 11. novembra 1946 v 69. letu življenja umrl.

Akademik Burdenko bo pokopan na državne stroške.

Šverniki sprejel delegate češkoslovaške skupščine

Moskva, 13. nov. (Tass). Predsednik Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Šverniki je sprejel delegacijo poslancev ustavodajne skupščine Češkoslovaške pod vodstvom Josefa Davida. Med sprejemom so bili prijetni razgovori med Švernikom in delegati. Sprejemu je prisostvoval češkoslovaški veleposlanik ZSSR Horak.

Rodoljub Colaković v imenu vlade predložil osnutek ustave, ki bo poslan ustavodajnemu odboru v obravnavanje. Istočasno je predsednik vlade Rodoljub Colaković podal pismeno ostavko vlade.

Ljudski poslanec Ilija Miljević je v imenu skupine ljudskih poslancev predlagal, naj se ne sprejme ostavka vlade, ki jo je podal Rodoljub Colaković, ter se vladi izrazi zaupanje.

Predlog Ilije Miljevića je bil soglasno sprejet med navdušenim odobravanjem. Prihodnja seja Ljudske skupščine bo določena pisмено.

Češkoslovaška gospodarska delegacija v Varšavi

Varšava, 13. nov. (PAP). Češkoslovaška gospodarska delegacija pod vodstvom industrijskega ministra Bohumila Laušana je došla včeraj v Varšavo. Na letališču so goste sprejeli: industrijski minister Minz, pomočnik industrijskega ministra Ruminski, predstavniki zunanjega ministrstva in poslanci Češkoslovaške republike v Varšavi.

Boji Elasovecv v Grčiji z vladnimi četami

Atene, 13. nov. (Ass. Pr.) Pristaši Elasa so spustili v zrak tri mostove na glavni cesti v Tesaliji. Na grivičevu Kisdavos so boji s planinsko brigado grške vojske.

Zapadno od Kardice so pripadniki Elasa napadli vas Sofades in vas Adorvorji v bližini Kilkisa.

Atenski časopisi stalno objavljajo poročila o borbah pripadnikov Elasa na področju severne Grčije. Tako so na cesti Kardice — Sperkias spustili v zrak most pri Lerini, uničili neki britanski vojaški kamion, v bližini Seresa pa so borbe za naselje.

Zahariades obsojen na 7 mesecev zapore

Atene, 12. nov. (Tass) Atensko sodišče je včeraj obsodilo Nikosa Zahariadesa, generalnega sekretarja Komunistične partije Grčije, ki je odsolen, na 7 in pol meseca zapore, ker je »ovaril proti armadi in jo želel.«

TEKME V DELU POVEČUJEJO PROIZVODNJO!

Za pomoč ponesrečenim v Albaniji

Doslej objavljena zbirka	Din 569.267
Nadalje so prispevali:	
Zveza fin. uslužbenecv, podruž. 6, Ljubljana	> 1.555
Člani uređ. »Slov. por.«	> 550
Bojan Peček, Ljubljana	> 100
Ljud. prosveta, Senovo	> 530
Terenska pisarna terena Kolodvor, četrt Tabor	> 1.000
Plenum terena Kolodvor, četrt Tabor	> 600
Enot. strok. zveza delav. in nameštencev, Glavni odbor Slovenije	> 20.000
VII. teren Muzejski trg, Ljubljana	> 5.000
Sindikalna podr. min. za trgovino in preskrbo	> 7.123
Usluž. LO četrti Center	> 400
Okrajni odbor OF, Ljutomer	> 500
Okrajni odbor LMS, Ljutomer	> 500
Okrajni odbor AFZ, Ljutomer	> 200
Okrajna uprava socialnega fonda, Ljutomer	> 1.000
Okraj Trbovlje:	
Naproza Hrastnik	> 50.000
Sind. Hrastnik	> 10.000
Naproza Trbovlje	> 4.000
Naproza Zagorje	> 5.000
Okraj Šmarje:	
Sind. podr. Rog. Slatina zdraviščiše	> 3.000
Sind. podr. steklarina	> 3.000
KMS Rogška Slatina	> 1.000
Okraj. sind. podruž.	> 1.200
Celje mesto:	
Ured. »Naše delo«	> 5.000
Okrajni OF odbor	> 5.000
Okrožni OF odbor	> 3.000
Sind. okrož. uslužben.	> 2.200
Sind. Mohorjeve tisk.	> 2.000
Celje okolica:	
Hmeljarska zadruga	> 15.000
Sind. okraj. uslužben.	> 1.580

Skupaj Din 719.305

Svoje prispevke naj pošiljajo državljanji, organizacije, podjetja in ustanove Odboru za pomoč ponesrečenim v Albaniji, na čekovni račun Poštne hranilnice 14.870.

Popravek. Sindikalna podružnica MLO je darovala 748 din in ne 1000, kakor je bilo včeraj vsled tiskovne pogreške objavljeno.

Tudi v conl B zbirajo za poplavljenca v Albaniji

Ajdovščina, 14. nov. Pozivu Odbora za zbiranje pomoči poplavljenecem v Albaniji se je odzvalo tudi prebivalstvo cone B Julijske krajine. Vse množične organizacije in vse prebivalstvo je pričelo včeraj obširno zbiranje pomoči v denarju. S tem manifestira primorsko ljudstvo svojo neobjektivnost od Jugoslavije ter bratstvo in enotnost z vsemi naprednimi in resnično demokratskimi državami.

V Beogradu so zbrafi za ponesrečence v Albaniji že 2.845.171 din

Beograd, 14. nov. Za ponesrečence v Albaniji je zbral doslej beograjski odbor za zbiranje pomoči 2.845.171 din. Ljudska skupščina FLRJ je darovala 240.000 din.

Tekme za šahovsko državno prvenstvo

Zagreb, 14. nov. Prekinjene partije iz II. kola so se snoci končale takole: Vuković je premagal Tekavčića, Tomović pa Barabja. Barab je imel dobro pozicijo, pa je napravil težko napako.

Današnje III. kolo: dr. Vidmar je bil prost. Pirc je kot črni nadigrat Kindija, dobil dva kmeta in hitro zmagal v končnici. Marković je premagal Kostića, ki je spregledal celo figuro. Za je bila najhujša partija kola. Barab je premagal dr. Kalabarija. Mihić pa Simonovića. Partija Bidev-Tekavčić se je končala remi. Ostale štiri partije so prekinjene, med njimi partija Gligorić-Trifunović, ki je najvažnejša v turnirju. V končnici ima dr. Trifunović upanje v zmago. V partiji Tomović-Puc je stanje nejasno.

Po III. kolu bodo trenutno z 2 in pol točkama Mihić. Sede: Vuković, Božić, Tot, Šubarić in pol (1), Barab, Marković, Pirc, Bidev in pol, Tomović, Trifunović (2), Puc, Gligorić (1), Vidmar, Simonović (1), inž. Tekavčić, inž. Kindij, Kostić 1/2, Kalabar brez točke.

IV. kolu bodo igrali Barab-Gligorić, Puc-dr. Kalabar, Pirc-Tomović, Tot-inženir Kindij, inž. Tekavčić-Šubarić, Božić-Bidev, Simonović-Vuković, Kostić-Mihić, dr. Vidmar-Marković, dr. Trifunović je prost.

Po zaključku istrskega dela

Reka, 10. novembra.

Ves pretekli teden so se vršili po Istri sestanki in zborovanja, ki se jih je ljudstvo množično udeleževalo. Zlasti zene so prihajale v velikem številu, saj je bil teden namenjen njim. Istranke si tistih sestankov zelo želijo, ker jim je po dolgih letih suženjskega potrošnega mnogoznanja in usvetelov v vseh vprašanjih njihovega življenja, zlasti v vprašanjih gospodarstva, ko jim Trst ne nudi tistega, kar bi okoliščinam vsem moral nuditi. Zato so se ti sestanki prav dobro obnesli, saj so bili zbrani ljudje iz vseh množičnih organizacij in so se temeljito razgovarjali o tem, kako bi si gospodarsko opomogli. Prvi so na zdrave misli, da bi organizirali om več zadržaj in tudi kako vstopiti, kar bi dvignilo blagostanja istrskih vasi. Istrina ima na primer mnogo sadja in zelenjave, zlasti paradiznikov in vse to bi se dalo konzervirati in poslati po vsej državi. Ustanovljene naj bi se tudi mlekarstne zadruge, ki bi poleg mleka oskrbovale ljudstvo tudi z mlečnimi izdelki. V tistih vaseh, kjer so se ljudski odbori hitro znešli, gre delo boljše od rok kot drugod. V takih krajih je tudi več zadržanja za krajši goz, za časopis in stenočije v teh vaseh go so zanimivi in pestni. V takih krajih je tudi svoje otroke. Zene so zahtevale za večerne tečaje, ki jih bodo obiskovali vsi, stari in mladi.

So pa seveda tudi vasi, kjer je zamažanje za knjigo po krivdi fašistov precej zamrlo. Največ diskusije je bilo na teh sestankih okrog vprašanja Trsta. Istrske žene ne morejo razumeti, kako da je treba o tem še toliko govoriti, predlagati, debatirati id., ko je vendar na diani, kmu pripada Trst in vsa Julijska krajina. Iz zborovanj so poslali številne resolucije na Svet zunanjih ministrov v New York, ki so jih med drugim podpisale tudi stotine in stotine žena.

V vasi Truške v Koperskem okraju so prišli ljudje z zastavami na zborovanje. Mnogo je bilo med njimi žena, ki so se živahno razgovarjale o tem, da bi bilo treba ustanoviti zadruge za mlečne izdelke. In ker je tod okoli mnogo paradiznikov, so mnenja, da bi se ustanovila tovarna za konzerviranje. V Koštaboni so se prav žene zelo zanimale za večerne tečaje in so navdušene zanje. Mnogo žena se je že kar na isti večer pripravilo za tak tečaj in vse so vpisale tudi svoj otroke. Zene so zahtevale: »Se mene vpišite, se mene! Jaz ne znam pisati! Jaz ne znam čitati! Jaz pa sploh v šoli nisem bila!« Ko so zvedele, da jim bodo pri teh tečajih pomagale tudi žene iz Slovenije in vse Jugoslavije, predvsem z zvezi in svincniki, so bile še bolj navdušene. V Gažonu je zborovanje zelo lepo uspelo. Ko so govorili o »Tedinu istrske žene«, klesal pomen

Zalji pri Izolj

ima za istrsko ženo ustanovitev večernih tečajev za pisanje in čitanje, so bile zelo vesele, ko so uvidele, kako se ljudska oblast zanima za neuke žene. Same so ugotovile, da bi bilo njihovo življenje mnogo boljše in koristnejše zanje in za druge, če bi znale pisati in čitati. Ustanovile bodo tudi tečaj za krojenje in šivanje, da si bodo same znale dora kaj sešiti za svojo družino. Tudi to so z navdušenjem sprejele, saj so istrske žene zelo ukazeljive, le da se do sedaj še nihče ni brigal za njihov napredek. Kakor na vseh sestankih, so se tudi tu dogovorili, da bodo svečano proslavili obletnico Oktobrske revolucije. In res so v vseh teh krajih proslavili ta velik dan s tkevoji, s peljem in z različnimi prireditvami.

Povsod pa nestrno pričakujejo slovaških knjig. Čeprav mnogi ne znajo čitati, pa vendar pravijo: »Hočemo slovaško knjigo v našo hišo!

Naučili se bomo brati iz njih!« V kraju Korte je neša 68 letna žena rekla: »Tako dolgo sem si želela slovaškega branja, da sedaj kmaj čakam na ta tečaj. Niti na mesel mi ne pride, da bi kdaj zamudila tečaj, niti jaz, niti moji otroci. Hočem, da bodo moji otroci govorili in pisali slovaško, da bodo ponosni na svoj materin jezik. Prej nam ni bilo to mogoče, ko so nas tlačili italijanski fašisti. Zdaj pa hočemo zamujeno nadomestiti.«

V teh dneh so žene iz drugih krajev Slovenije pisale ženam Istre prisrčna pisma. Kako so vesele Istranke teh pisem! Saj razbirajo iz njih vso ljubezen in strah našega ljudstva za Istro, za ta del naše domovine, ki je bil tako dolgo in tako neumljeno zatiran.

V »Tedinu istrske žene« so poslale Istranke v New York številne resolucije Svetu zunanjih ministrov, ki so jih podpisale stotine in stotine žena. Zene iz Truške so na primer poslale tole resolucijo.

Iz predavanja tov. Vide Tomšičeve o II. seji Izvršnega komiteja Mednarodne demokratične federacije žena v Moskvi

Tovariši in tovarišice!

Po smagi nad fašizmom, po velikih naporih za to smago je morala zrasti pri vseh svobodoljubnih narodih, ki se so borili proti fašizmu, potreba po strasti vseh sil zato, da se zagotovi trajen, trden, resničen in pravičen mir vsem narodom, ki so se za

Tov. Vidva Tomšičeva
predsednik Kontrolne komisije
vlade LRS

njega borili in vsem narodom, ki se mogoče ječe pod peto fašizma. Iz te želje, zagotoviti trden in trajen mir in do kraja uničiti vse kali fašizma, je nastala tudi Mednarodna Demokratična Federacija žena, ki je imela svoj ustanovni kongres lani v novembru v Parizu. Na tem kongresu, na katerem je bilo 42 držav zastopanih po svojih najboljših zmožnostih, ki so predstavljale več kot 80 milijonov demokratičnih žena sveta, je zrasla ta mogočna federacija z nalogo, da združi vse sile demokratičnih žena v borbi za končno uničenje fašizma, v borbi za pravičen mir, v borbi za ustvaritev pogojev srečnega življenja otrok, srečnega življenja družin, enakopravnosti žena, za zagotovitev človeškega dostojanstva. Na kongresu je bil izvoljen Izvršni komitet, Predsednica Izvršnega komiteja je profesor Evgenie Cotton, znana francoska javna delavka, dalje tri podpredsednice, in to Dolores Ibaruri Pasionario, znana španska borka, Nina Popova, predstavnica sovjetskih žena, in gospa Weitzl, predstavnica demokratičnih žena Amerike. Generalni sekretar federacije je Francozinja Marie Claude Vaillant Couturier.

Dosedanje delo federacije je šlo po začetni poti v Parizu v smislu krepitve demokratičnih sil, jaganja zavesti žena na vsem svetu. V tem smislu so bile sprovedene kampanje po vseh nacionalnih sekcijah, kakor: kampanja proti režimu Franca v Španiji, kampanja za pomoč otrokom in slične mednarodne kampanje. Sekretariat federacije ima svoj sedež v Parizu. Iz Pariza je dobila tudi naša organizacija AFZ pomoč in pojasnila. Na mednarodno federacijo so se obratne tudi naše žene, predvsem žene v borbi za demokracijo v Trstu, Julijski krajini, v borbi za pravično rešitev naših nacionalnih zahtev. V juniju letošnjega leta je bila prva konferenca Izvršnega komiteja v Parizu. V razmeroma zelo kratkem času po tej prvi konferenci je bila sedaj v Moskvi od 10. do 15. oktobra druga konferenca Izvršnega komiteja Mednarodne demokratične federacije žena.

Zakaj je razmeroma v kratkem času po prvi konferenci bilo potrebno sklicati drugo konferenco? Predsednica Evgenie Cotton je v svojem uvodnem govoru označila situacijo, v kateri je sklicana druga konferenca Izvršnega komiteja. Prikazala je poizkuse agresivnih reakcionarnih fašističnih sil, dvigniti glava, posebno se organizirali, poizkuse, ki so se pojavili na vseh krajih in konci sveta, v Španiji, v Grčiji, v Indiji, Indoneziji, Kitajski, na naših sosednjih mejah, v Trstu in Julijski krajini. Ti poizkusi reakcionarjev, ki uživajo direktno podporo angloameriške reakcije, terjajo od vseh demokratičnih sil sveta, da se zganijo, da se zavede le nevarnosti in da pravočasno ukrepanje vse, kar je potrebno, da ne dopustimo sovražnikom nikdar več zasesti vojne, take, kakršno smo pravkar dokončali. Iz potrebe torej, ugotoviti, kje je kriv, da do danes agresivne sile niso do kraja dotolčene, iz potrebe ugotoviti, kakšni morajo biti naši ukrepi proti tej agresiji, se je sestala ta druga seja Izvršnega komiteja v Moskvi.

Razon Argentine in Kine so se seje udeležilo 17 držav — članice Izvršnega komiteja, in sicer: Sovjetska zveza, v delegaciji Sovjetske zveze delegacija Ukrajine in Bele Rusije, Amerika, v delegaciji Amerike predstavnica žnih žena Amerike, Španija, na čelu s svojo Dolores Ibaruri Pasionario, Francija na čelu s predsednico Evgenie Cotton in generalno sekretarko, Poljska, Češka, Jugoslavija (Dr. Milošević Olga in jaz), Bolgarija, Grčija, Svica, Italija, Madžarska, Rumunija, Norveška in Indija.

Dnevni red naše seje je bil obilnejši. Prvo osnovno vprašanje, o katerem je imela referat predsednica Evgenie Cotton, se je tical udeležbe žena pri zaščiti miru in v borbi proti agresivnosti sil fašizma. Nato: Odnos mednarodne demokratične federacije žena in organizacija Združenih narodov. Odnosi mednarodne demokratične federacije žena k poizkusom oživitve aktivnosti nekaterih bivših mednarodnih ženskih organizacij. O tem je referirala Dolores Ibaruri. Nato je predstavnica grških žena podala referat o položaju žena v Grčiji. Predstavnica Egipta je poslala svoj referat o preganjanju demokratičnih ženskih organizacij v Egiptu. Predstavnica Sovjetske zveze Nina Popova je imela referat o tem, kako je bila sprovedena v raznih deželah kampanja proti Francu. Potem je Izvršni komitet sklepal o sprejemu novih članic v federacijo in o organizacijskih vprašanjih. Zaključna točka našega dela je bila priprava plenuma, ki bo februarja meseca v Pragi.

Dnevni red je torej obsegal tri osnovne skupine vprašanj, politična vprašanja, vprašanja ženskih organizacij in končno organizacijska vprašanja. Preveč bi bilo za današnji sestanek, če bi hotela podrobno poročati o vsem, kar so žene iz vsega sveta iznesle v svojem poročilu o političnem položaju v svojih deželah in predvsem, kako ta položaj vpliva in položaj žena, na položaj družine in položaj otrok. Morem vam pa povedati o strašnih stvareh, o katerih je govorila delegatka iz Grčije, o strahotah, ki prav nič ne zaostajajo za tistimi, ki smo jih doživljali v okupiranih deželah, o množičnih preganjanjih, o internacijah in skratka o vseh tistih metodah, ki jih je fašizem uporabljal v tej vojni in ki se danes uporabljajo proti svobodoljubnemu ljudstvu v Grčiji. Prav tako moram povedati o tem, kako je Dolores Ibaruri prikazala položaj v Španiji, v tisti deželi, ki je prva vstala k orožju v borbi proti fašizmu, v tisti deželi ki je še danes posejana s fašističnimi ječami, v tisti deželi, kjer obsojajo žene danes, ko slavimo zmago nad fašizmom, na smrtno kazen zato, ker se bore za osvoboditev svoje zemlje, ker se bore za svobodo svoje dežele, v Španiji Franco danes organizira nov pohod proti demokraciji v svetu, zbira fašistične izrodke iz Nemčije in Italije in vseh dežel, od koder so zbežali pred demokratičnimi poizkusi, in ki danes najdejo v samem

Nato smo razpravljale o nekaterih prvih, ki kažejo, da mednarodna demokratična federacija žena predstavlja za reakcijo resno oviro njene razdiralnega hujskaškega dela. Ugotovili smo, da je prav letošnje leto skušala reakcija preko nekaterih ženskih organizacij, ki nosijo zelo zveneca imena, kakor na primer »Liga za mir in svobodo« in »Ženska aliansa«, da se je reakcija skušala polastiti teh organizacij in preko njih vplivati na ženske množice v smislu razbijanja demokratičnih vrst. Nekatere nacionalne sekcije naše federacije so se udeležile kongresa v Luksemburgu, ki ga je sklicala »Liga za mir in svobodo«. Tam so videli, da je vodstvo Lige zasledovalo določene reakcionarne cilje. Na tem kongresu v Luksemburgu je dobila besedo celo delegatka, ki je direktno napadla Sovjetsko zvezo. Zaradi tega so delegatke Francije, Jugoslavije, Bolgarije in nekaterih drugih dežel zapustile kongres. Mi vidimo torej, da so sile reakcije v svojih računih na zaostalost ljudskih množic dovolj nesramne, da si upajo danes, ko je vsemu svetu jasno, kaj je Sovjetska zveza dala za osvoboditev vsega človeštva izpod fašizma, napasti Sovjetsko zvezo in s tistimi gošlj kakor Hitler, organizirati kampanjo proti Sovjetski zvezi, kampanjo »proti komunizmu« itd.

Dolores Ibaruri je v svojem referatu ugotovila, da naša federacija ne more ostati ob strani mirna in nezainteresirana nad temi poizkusi, da jih mora razkriniti kot reakcionarne in protidemokratske. Obenem pa poziva vse žene in tudi članice teh organizacij, da združijo svoje sile v skupni napor za ustvaritev resničnega miru.

Nato smo slišali referate tudi iz drugih dežel, Egipta in Korteje in povsod smo našli istega sovražnika in iste poizkuse. V svojem referatu iz Jugoslavije sem tovarišice v Izvršnem komitetu posebno opozorila na položaj v Julijski krajini in Trstu, posebno opozorila na poizkuse angloameriške reakcije, uničiti demokracijo na tej zemlji, ki je toliko žrtvovala za svojo osvoboditev. Opozorila sem tudi na poizkuse izpremeniti mirno svetu mir, iz orodja miru v orodje imperialistične vojne.

federacije žena v Moskvi

Da je naša federacija živa potreba vseh žena sveta, se je videlo tudi na naši seji. Naše seje so je poleg rednih članov Izvršnega komiteja udeležila s prošnjo za sprejem v federacijo tudi predstavnica žena iz Koreje. Govorila je v svojem jeziku o tem, kako se te žene, ki so bile tlačene od japonskega fašizma, danes organizirano dvigajo in se bore proti reakciji — ne samo proti svoji notranji, ampak istočasno in predvsem proti ameriški reakciji. Pozvala je vse žene, da jim pomagajo čimprej odvreči ta jarem in je obljubila, da bodo s svoje strani storile vse, da se ojačijo vrste demokracije. Prav tako je na naši seji prošila za sprejem v federacijo predstavnica žena iz socialistične republike Mongolije. Poročala je o tem, kako so žene Mongolije v letih socialistične revolucije doživele svoj preporod in kako stoji danes v prvih vrstah borcev za demokracijo. Predčitali smo na naši seji pismo žena iz Madagaskarja, ki tudi hočejo biti članice naše federacije. Tako smo mogli ugotoviti na eni strani poizkuse reakcionarnih sil položiti našo federacijo, na drugi strani pa vedno večjo zavest ženskih množic, tako is dežel, kjer se še bore za demokracijo kakor tudi od tam, kjer so jo že dosegli, da moramo združiti vse svoje sile, če si hočemo zagotoviti demokratično svobodo ali pa si je šele priboriti.

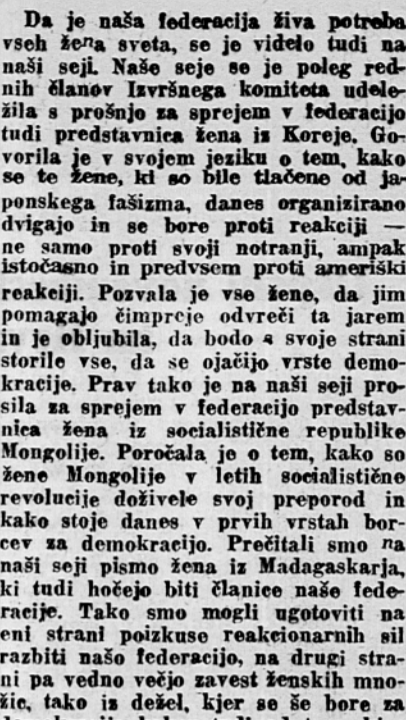
Nato smo obravnavale organizacijska vprašanja. Naša federacija ima brez dvoma ogromne naloge. Če hočemo izpolniti svojo nalogo v času, ko se je svetovna politika začela razvijati v dveh smereh, v smeri utrjevanja demokracije in miru in v drugi smeri k imperialistični vojni in hujskanju na vojno, potem je nujno, da vse demokratične sile aktivno delajo, da ne smatrajo, da je zmaga nad fašizmom končna stvar, ampak da bo zmaga nad fašizmom dokončna takrat, kadar bo fašizem dejansko uničen na vsem svetu. Potrebno je zato, da delo naše federacije povečamo, da delo naše federacije še globlje vsadimo prav v tistih deželah, kjer je doma reakcija, kjer žene še same niso dovolj zavedne, da bi se uprle svoji lastni domači reakciji. Za izpolnitev teh nalog pa je potrebno okrepiti sam sekretariat in pojačati tudi finančni položaj federacije same s tem, da se povečajo prispevki vseh nacionalnih sekcij.

Končno smo razpravljale o načrtu za plenar v Pragi. Poleg osnovnega vprašanja, ki ga bo plenar v Pragi obravnaval, to se pravi, kako daleč smo prišli v borbi za mir in demokracijo, bo plenar v Pragi posvečen še enemu vprašanju, ki je velika sramota za naše dni, to je vprašanje položaja žena kolonialnih narodov. Predstavnica žnih žena iz Amerike, predstavnica Indije, predstavnica Alžira so v kratkih potezah obrtale strašen položaj, v katerem se nahajajo žene teh dežel in žene temopolitih ljudstev sploh. Krivci za tako nekulturno, nečloveško stanje teh dežel so isti, ko so krivci za hujskanje na nove vojne, to je angloameriška reakcija in imperialistične sile v svetu.

Naslednje vprašanje na plenaru v Pragi se bo ticalo položaja otrok v raznih deželah, s ciljem, da damo konkretne predloge, kaj vse je treba storiti ne samo za zdravstveno zaščito otrok, ampak predvsem za to, da se zagotovi resnično demokratična vzgoja otrok.

Na kratko sem prikazala delo naše seje. Važnost njenih zaključkov je v tem, da je jasno, odločno in točno pokazala na sile, ki se danes bore proti silam demokracije, na angloameriško reakcijo, na poizkuse po »o ali drugo krinko dopustiti ponovno oživitve fašizma. Imelo smo prav pri teh ugotovitvah zadovoljstvo poslušati predstavnico demokratičnih žena iz Amerike. Prikazala je napore, ki jih demokratične žene Amerike polagajo v to, da bi razširile vrste svoje demokratične organizacije, na drugi strani pa je priznala, da žene Amerike niso obveščene o vseh stvareh, ki jih njihovo močno potrebuje. In prav Milan Bogdanović je po mojem mnenju človek, ki bi ga lahko dobro napisal. T. P.

Udarne brigade Julijske krajine so se vrnilo z Mladinske proge

Udarne brigade Julijske krajine so se vrnilo z Mladinske proge

V nedeljo 10. t. m. popoldne so s posebnim vlakom prispele v Postojno udarne brigade Julijske krajine iz cone B in A, ki so v sodelovanju z ostalimi mladinskimi brigadami pomagale graditi Mladinsko progo. Na postaji v Postojni jih je sprejela postojnska mladina in pogostila. Ob sprejemu so jih na postaji pozdravili v imenu okrožnega odbora OF in PNOO tov. Roman Albreht, v imenu okrožnega odbora mladine tov. Matjaž Žigon, v imenu JA pa poročnik tov. Stana. Mladinci in mladinke iz Vipavske doline, Tolmnskega, iz postojnskega in idrijskega okraja so se tovariško poslovili od brigade iz cone A in s kamioni nadaljevali pot na svoje domove. Udarne brigade cone A pa je z istim vlakom nadaljevala vožnjo proti Trstu. — Na naši sliki je sprejem brigad na kolodvoru v Postojni.

Vprašanja in odgovori

Odkup krompirja (A. Č. S.). Ker v nekaterih okrajih ni izgledov, da bi uspel odkup tistih količin krompirja, za katere so se okrajni prostovoljno obvezali, je naša ljudska oblast začela s prisilnimi odkupi. Tak primer je tudi v okraju Celje - okolica. Krajevni ljudski odbor je torej popolnoma upravičen, da predpiše količine, ki jih morajo posamezniki oddati in v ta namen pregleduje zaloge. Seveda pa mora biti odmera pravična, se pravi, pridelovalec je treba pustiti količine krompirja, potrebne za normalno potrošnjo njihovih družin, za pitenje prašičev in za seme. Če veste, da je vaš sosed skril krompir, ste ga dolžni javiti oblastem, kar ni nobena denunciacija, ampak vaša državljanska dolžnost. Če bodo vsi enako izpolnili svoje obveze do skupnosti, bo tudi breme za posameznika veliko lažje. Pa tudi ljudski odbori bodo veliko lažje izvrševali svoje naloge pri odkupu, če bo z njimi sodelovalo ljudstvo in pomagalo odkrivati sabotežje in špekulante, ki bi radi dobro živeli na račun bližnjega.

Osebnim upokojencem imajo pravice na dodatno živilsko nakaznico LD. Ali ima moja mati, ki je državna upokojenka, pravico na dodatno živilsko nakaznico LD? (Kozie Janez.) — Odgovor: V kategorijo lahkih delavcev spadajo po veljavnih predpisih vsi osebni upokojenci (ne pa družinski upokojenci). Če je torej vaša mati osebna upokojenka (če dobi pokojnino kot bivša državna uslužbenka), ima pravico na dodatno živilsko nakaznico LD (ne pa, če dobi pokojnino po moči). Osebnim upokojencem overi potrošniško potrdilo krajevnih ljudsk. odbor cizroma ulični odbor na podlagi potrdila in dokazila o dobljenih pokojninskih prejemkih.

Le pravičnost more zagotoviti napredek in mirno sožitje narodov!

KULTURNI PREGLED

Milan Bogdanović: Stari i novi

Milana Bogdanovića moramo po vsej pravici uvrstiti med najnaprednejše književne in gledališke kritike na slovenskem jugu. Posebne zasluge pa si je stekel za razvoj srbske književne kritike. Razen Ljubomira Nedica in Jovana Skerlića bi med srbskimi književnimi kritiki težko našli bolj zveneča imena. Milan Bogdanović je tretje desetletje z uspehom ustvarja v smeri. Svoje čase (okrog l. 1930.) je bil urednik taktarne osrednje srbske književne revije »Srbski književni glasnik«. Tista leta je tudi največ pisal. Pozneje, zlasti po l. 1935., je skoraj območnik. Vsako kolikor toliko svobodno literarno udejstvovanje mu je bilo namreč onemogočeno. V zadnji vojni je bil kot rezervni častnik ujet in je zdržal štiriletno nemško ujetniško taboriško življenje. Ta čas je bil močno aktiven faktor kulturno-političnega življenja v taboriških. Ko se je po končanju vojni vrnil domov, je seveda začel takoj z nadaljevanjem svojega nekdanjega dela: posvetil se je uredniškim poslom in pisanju. Danes je eden izmed urednikov »Naše književnosti«, po potrebi se udeležuje tudi kot prevajalec, zlasti iz francosčine, obenem je pa zelo dober govornik in posebno znan predavatelj.

Povzročilo Bogdanovićevo književno-kritično preusmeritev. Druga knjiga »Stari in novi« prinaša med drugim na 230 straneh sledeče eseje, članke in kritike: o srbski meščanski liriki 18. stoletja, o ženi v srbski književnosti pred stoletjem, o Jovanu Steriji Popoviću in nekaterih njegovih gledaliških delih, o Djuri Jakiću, o Stankovićevih »Nečisti krvi«, prilagojeni za gledališče, o dveh dramah Milana Begovića, o štirih odrskih delih Dušana Nikolajevića, dalje o dramatskem udejstvanju oziroma posameznih delih s področja dramatike, ki so jih napisal Ranko Mladenović, Momčilo M. lošević, Velmar Jančević, Josip Kulundžić, Masuka, M. ta Dimitrijević, kakor tudi o pesništvu oziroma »pateletskem delu Todora Manojlovića, Radoja Jankovića, Borivoja Jevtića, Iva Andrića, Dušana Vasiljeva, Nika Bartulovića in Rastka Petrovića. Zlasti zanemarljiva je zadnja, desetstranska razprava o socialnem v književnosti.

Za Bogdanovovo kritično delo velja zlasti današnji veliko zanimanje. Tretja knjiga bo vsekakor prinesla tudi najnovejše njegove stvari, ki so izšle že po osvoboditvi. Vsekakor bi bilo želeto, da bi se Bogdanović, ki ga moramo danes prebistevati med najavtoritativnejše kritike na slovenskem jugu in najboljše poznavalce zlasti srbske književnosti, odločil, da nam svoje obsežno znanje zgosti in strne v preprosti pregled srbske književnosti. Kolikor je Jovan Skerlić namreč odgovarjal za svoj čas in bil so razmeroma napredna misli, je le po traherna revizija njegovih mnenj. Na ta način bi dobili nov zgodovinski pregled srbske književnosti, ki je

taško močno potreben. In prav Milan Bogdanović je po mojem mnenju človek, ki bi ga lahko dobro napisal. T. P.

Skrita prvega pravosodnega tečaja

Pevovodstvo je strokovna usposobljenost, ki si je ne pridobimo le s prirojeno nadarjenostjo, s smislom za glasbo in s praktičnim delom z zbori. Čim daljših in zahtevnejših zborovskih umetnih se pevovodja loti, tem bolj mu je potrebno obvladati tiste veščine, ki ji pravimo taktiranje, in v višjem, umetniškem smislu dirigiranje. Pravega dirigiranja pa je zopet zmožen le tisti pevovodja, ki obvlada poleg glasbenih osnov (teorija, intonacija) in enega glasbila (klavir, harmonija) še osnovno harmonijo in kontrapunkta, fiziologijo in fonetiko (ustroj in delovanje pevskega organa, glasoslov, in pravorečje), in pa tisti pevovodja, ki si zna delo z zborom smiselno urediti in ki delo v zborovski literaturi razgledan.

Prvi temeljni spis, ki se bavi z omenjenimi pevovodskimi zahtevami, so »Skriti prvega pevovodskega tečaja« v Ljubljani (od 16. novembra do 15. decembra 1945), ki jih je izdal kot rokopis Oddelek za ljudsko izobraževanje ministrstva za prosveto v Ljubljani v opelgrafiji Romana Pahorja. Delo obsega 148 strani in notne priloge kot zglede k tehnični dirigiranju.

došlih navodil in vešč. Posebno pažnjo posveča razlikam, ki se pojavljajo med peto in govornjo besedo. — Končno ne smemo prezeht »Zborovskega korepetiranja«, poglavja, v katerem France Marolt kritično govori o delu z zborom pri vežbanju in nastopanju ter se spušta v potankosti podajanja skladb. Vendar se bodo zborovodje mogli ravnati po omenjenih vidikih in na njih podlagi doseči nadpovprečnost le pri takih zborih, ki se ne sestajajo le radi družabnih stikov ali vsakokratne pozitivne proslav, temveč zato, da zavestno izgradijo našo zborovsko kulturo in dosežejo kot združenje z največjo požrtvovalnostjo ta svoj cilj.

Temu cilju posveča nekoliko kritičnih besed Bogomil Gerlan v uvodu do »Prvi pevovodski tečaj v Ljubljani« in v zaključku »K vprašanj glasbene politike pri nase. Kar delu manjka, je poglavje o tem, kako povezati zborovsko delovanje z življenjem in duhom časa. Tako poglavje bi moralo razčleniti našo in slovensko zborovsko literaturo glede na našo kulturno-politično stremeljanje in primesti izbor pesmi, ki tudi kvalitativno štejejo v naš čas. Dosedanje edicije (Naši zbori I, II, in III, in slične) so le deloma zadostile potrebam in je nerazgledanost na tem polju v veliki meri kriva nesmotrenosti ali umetniškemu pomanjkljivim sporedom. Delo v sedanjih obliki je v toliki meri tehtno in izčrpano, da zasluži pozornost vseh pevovodj, ki stremijo k izpopolnjevanju v svoji stroki. Spada pa tudi v študijsko knjižnico vsel tistih glasbenikov, ki se te stroke na novo lotijo.

Le pravičnost more zagotoviti napredek in mirno sožitje narodov!

Adolf Gröbming »Fiziologijo in fonetiko«, ki ji dodaja nekaj dobro

došlih navodil in vešč. Posebno pažnjo posveča razlikam, ki se pojavljajo med peto in govornjo besedo. — Končno ne smemo prezeht »Zborovskega korepetiranja«, poglavja, v katerem France Marolt kritično govori o delu z zborom pri vežbanju in nastopanju ter se spušta v potankosti podajanja skladb. Vendar se bodo zborovodje mogli ravnati po omenjenih vidikih in na njih podlagi doseči nadpovprečnost le pri takih zborih, ki se ne sestajajo le radi družabnih stikov ali vsakokratne pozitivne proslav, temveč zato, da zavestno izgradijo našo zborovsko kulturo in dosežejo kot združenje z največjo požrtvovalnostjo ta svoj cilj.

Temu cilju posveča nekoliko kritičnih besed Bogomil Gerlan v uvodu do »Prvi pevovodski tečaj v Ljubljani« in v zaključku »K vprašanj glasbene politike pri nase. Kar delu manjka, je poglavje o tem, kako povezati zborovsko delovanje z življenjem in duhom časa. Tako poglavje bi moralo razčleniti našo in slovensko zborovsko literaturo glede na našo kulturno-politično stremeljanje in primesti izbor pesmi, ki tudi kvalitativno štejejo v naš čas. Dosedanje edicije (Naši zbori I, II, in III, in slične) so le deloma zadostile potrebam in je nerazgledanost na tem polju v veliki meri kriva nesmotrenosti ali umetniškemu pomanjkljivim sporedom. Delo v sedanjih obliki je v toliki meri tehtno in izčrpano, da zasluži pozornost vseh pevovodj, ki stremijo k izpopolnjevanju v svoji stroki. Spada pa tudi v študijsko knjižnico vsel tistih glasbenikov, ki se te stroke na novo lotijo.

Le pravičnost more zagotoviti napredek in mirno sožitje narodov!

Adolf Gröbming »Fiziologijo in fonetiko«, ki ji dodaja nekaj dobro

NAŠE GOSPODARSTVO

Strokovno šolstvo ima velike naloge v obnovi in izgradnji

V zvezi z velikimi načrti za izgradnjo naše industrije in obsežnimi obnovitvenimi deli bomo v prihodnjih letih potrebovali veliko število novih usposobljenih delavcev in strokovnjakov, ki nam jih že danes povsod primanjkuje. Našemu strokovnemu šolstvu pripada zaradi tega velika naloga, usposobiti potrebno število kvalificiranih delavcev in strokovnjakov. Sedanje pomanjkanje strokovnih kadrov je posledica protituberkulozne politike prejšnjih režimov, ki so ovirali in omejevali izobrazbo in šolanje novih strokovnih moči, v zgodovini, da je inteligenca povsod preveč in da preti brezposelnost, ker strokovnjakov ni mogoče zaposliti, istočasno pa so v privatnih podjetjih nameščali mozonske strokovnjake, včasih tudi brez vsake potrebe. V času narodno osvobodilne borbe so mnogi našji najboljši strokovnjaki žrtvovali življenje ali pa so umrli v internaciji. V dobi okupacije tudi ni bilo prirastka novih strokovnjakov. Sedaj moramo vse ločeno pripraviti in hitro in načrtno poskrbeti za izobrazbo novih strokovnih kadrov, ki so nam nujno potrebni, če hočemo digniti proizvodnjo in s tem življenjski standard delovnega človeka.

Strokovno šolstvo se je po vojni v Sloveniji zelo razvilo. Tehniška srednja šola v Ljubljani vključuje sedaj 3 šole, in sicer 1 tehniško srednjo šolo z arhitektonsko-gradbenim, strojnim, elektrotehničkim in rudarskim odsekom, 2 delovodsko šolo z zgradbenim, strojno-mojsterskim, elektrotehničkim in mizarsko-mojsterskim odsekom in 3 ženska obrtniška šola z odsekom za krojenje in šivanjski odelki. Na vseh teh odsekih in oddelkih je bilo v preteklem šolskem letu nad 600 učencev, v tekočem šolskem letu se je pripravilo 1000, sprejetih pa je bilo 810 učencev.

V Kranju imamo državno tekstilno šolo, ki je imela v preteklem letu dva razreda s 47 učenci. Za to šolo je vsako leto veliko zanimanje, sprejeti pa morajo le največje število učencev glede na razpoložljiva mesta v delavnicah. V tekočem šolskem letu je morala šola odkloniti 140 kandidatur. Prečnost so imeli oni učenci, ki imajo že prakso v kakih tekstilnih tovarnah. V Kranju je še šola za fino mehansko in elektrotehniško in višji in nižji oddelki, ki jo je v preteklem letu obiskovalo 152 učencev. Jesenske imajo svojo industrijsko kovinarsko šolo z višjim oddelkom za učence s srednješolsko izobrazbo in nižjim oddelkom. V tej šoli je bilo v preteklem letu 243 učencev. Vrhu tega je v Kropi nižja industrijska kovinarska šola.

Tudi celjsko okrožje ima razvito strokovno šolstvo. V Celju je industrijska kovinarska šola z višjim in nižjim oddelkom in 54 učenci. Hrastnik ima za izveščanje rudarskega kadra nižjo industrijsko rudarsko šolo s 47 učenci. V Trzinu je nižja rudarska šola z rudarskim, kovinarskim in elektrotehničkim oddelkom, kjer je bilo v minulnem šolskem letu 135 učencev. Tudi Zagorje ima svojo nižjo industrijsko rudarsko šolo z

Udarniški teden za odkup krompirja

Po najnovejših podatkih je bilo do 13. novembra zbrano v Sloveniji vsega 720 vagonov krompirja nasproti 1400 vagonov, za katero so se zavezali posamezni okraji, tako da je došen povprečni odstotek 55%. Ta odstotek pa je v resnici nekoliko večji, ker niso upostevane količine, zbrane v okrajih Rakete, Jesenice in Ljubljana-mesto.

Največji odstotek izpolnitve obvez je doseglo novomeško okrožje. Seveda pa, je zaradi slabe letine v tem okrožju tudi skupna obveza majhna in znaša le 76 vagonov, medtem ko je zbranih 66,5 vagona ali 86%. Mariborsko okrožje, ki ima največjo skupno obvezo, namreč 730 vagonov, je doslej zbralo 416,5 vagona ali 57 odstotkov celotne obveze. V tem okrožju je okraj Radgona v celoti izpolnil svojo obvezo. Ljubljansko

Na postajah v Prekmurju se vrstijo vozovi s krompirjem

Po cestah proti prekmurjskim železniškim postajam se počasi pomikajo vozovi. Krave se uporno in izmučeno preležajo v jamnih, kolesa škripajo pod težo in kolo vozi po blatni, kakor vsako jesen. Prekmurjski kmetje vozijo letimpir. Vozijo ga za našo vojno, za ostale republikke, kjer ni bilo pridevka, za industrijske kraje, odkoder dobivajo tekstilne in druge vsakdanje potrebščine. Zavedajo se važnosti oddaje krompirja. Vozijo in prodajajo ga kakor nekoč in vendar drugače. Ne dajejo samo tega, kar je odveč, dajejo, kolikor morejo. Za našo prehrano gre, za naše gospodarstvo in potreben jim je denar.

Vrste se vozovi proti tehtnici. Tako so se vrstili tudi v stari Jugslaviji, vedno, odkar pomrli. Toda nekoč je bilo drugače. Prekiljanje in grožnje: »Pred tremi dnevi sem tehtal voz. Bil je za 30 kg lažji«. Ali pa: »Moj voz tehta 50 kg več kot taktar, ko sem ga tehtal sam.« Hudič naj vzame vse skupaj, krompir in mešetarje. »Kmetije so kleti, prekupčevalci pa so metali uteži, niso čitali umirjenja tehtnice, glajfali so javno, pred prodajalnimi oči. In potem cene: ta voz krompirja se jim je zdel predruben in so plačali manj. Za dru-

Nagrade za oddajo surovih svinskih koz

bo v tem primeru prejel nagrado v obliki usnja, in sicer po odločbi, ki jo je na predlog zveznega ministra za industrijo prav kar izdal zvezni Gospodarski svet na podlagi uredbe o načrtnem razdeljevanju in potrošnji blaga.

Ta odločba pravi, da se oddaja surovih koz od prašičev preko 50 kg z-

ve teže, ki so zaklanj za domačo potrebo kmetov ali mešanov, nagradi za dodelitvijo usnja za podplate. Reč prašičev, ki izroči problaščemu zbiralcu državnega podjetja za promet s kožami in tekstilijami »Koteksa« surovo kožo sortimenta I. a., kakor tudi kožo, ki zaradi prirodnih napak spada v nižji sortiment, se nagradi s 500 g usnja od govejih vratov ali 750 g usnja od okrajkov. To nagrado izda problaščen zbiralec »Koteksa« takoj, ko prevzame svinjsko kožo, in sicer proti plačilu tovarniške cene s pribitkom prometnega danka.

Pri surovi koži sortimenta I. a. se razume neoparjena, nežgana, pravil-

Uspehi novembrskega tekmovanja na Hrvaškem

V Ljudski republiki Hrvaški so bili te dni objavljeni prvi podatki o uspehih novembrskega tekmovanja. V vseh industrijskih podjetjih se je proizvodnja sprva delovnega poleta in boljše organizacije dela znatno povečala. K temu so zlasti pripomogli številni udarniki, navtorniki in racionalizatorji, ki so s svojimi izumi, predlogi in z novim načinom dela omogočili večjo produktivnost dela.

V primeri s stanjem v januarju 1946 je zabeležila usnjarska in obuvna industrija na Hrvaškem povečanje proizvodnje za 9%. V tej stroki bi bil uspeh še večji, če bi bilo na razpolago več surovin. V industriji kvasa se je proizvodnja od začetka leta dvignila za 13%, v industriji piva za 25%, v proizvodnji kisa za 30% in v industriji alkoholnih pijač za 65%. V celotni kovinski industriji znaša povečanje proizvodnje 23%, v gradbeni industriji pa 37%. Tekstilna industrija je zabeležila povečanje proizvodnje za 45% (proizvodnja v prednih volne se je dvignila za 55%, v prednihlha bombaža za 14% in v tkancah bombažnih tkanin za 19%) in v prednihlha preje vijolin za 80%. Lesna industrija je zabeležila povečanje proizvodnje za 61%. Grede na povečanje razpoložljivih surovin je zlasti narasla proizvodnja v živilski stroki. Tako se je proizvodnja mlekarstva povečala za 418%, v proizvodnji ostale živilske industrije za 300%. V proizvodnji mila je zabeleženo povečanje za 302%, v industriji lakov in barv pa za 236%. Vzporedno s povečanjem proizvodnje so skoraj vse industrijske panoge zabeležile občutno zmanjšanje proizvodnih stroškov. Zanimivi so podatki, ki jih objavlja posamezna podjetja.

Delovni kolektiv tovarne olja »Rdeča zvezda« v Zagrebu je na podlagi uspehov v tretjem letošnjem četrtletju prejel od centralne uprave Zveze delavcev in nameščencev žilvske industrije prehodno zastavico za najbolje dosežene rezultate v tem razdobju. V tem podjetju je delavcem uspelo dvigniti proizvodnjo pre-

izvedba celotna, brez glave in nog (do izpod polovice kolena), brez repa, ostankov mesa in masti, neusmrjena z nepopolnoma ščetinami in dlako, brez poškode z nožem pri odiranju in neusušena. V primeru, da rejec ne more izročiti; zbiralcu sveže svinjske kože, naj jo osoli in izroči naknadno.

Oddelek za nabavke in preskrbo pri zveznem industrijskem ministru bo preskrbel potrebno količino usnja za nagrajevanje in jo izročil »Koteksu.« »Koteks« pa je dolžan skrbeti za pravilno nagrajevanje v smislu te odločbe.

Nakladnemu zavodu Hrvaške je v novembrskem tekmovanju uspelo občutno znižati proizvajalne stroške. Ta uspeh je bil dosežen po eni strani z racionalno organizacijo, ki je omogočila združiti na enem mestu založbo, tisk in prodajo, na drugi strani pa z dočimtivjo norm in s povečano produktivnostjo dela. Od 10. novembra je podjetje nizalo prodajne cene vseh svojih izdaj lepovinskih del, kakor tudi vseh šolskih knjig za 20%. Istočasno pa je zavod znižal naročnino »Narodnih novine« za 33%.

Obnova v Črnomeljsem okraju

Gradbeno podjetje novomeškega okrožja Novograd je prevzelo tudi obnovo Črnomeljskega okraja. Najvažnejša stavba, ki so jo dovršili, je lesna tovarna Bečad za predelavo sadnih sokov. Kljub pomanjkanju izdelave, prepočasni dobavi betonskega železa, dovzva peska iz 14 km oddaljenega Krasinca ob Kolpi — je začela obratovati tovarna še pravočasno, da bo predelala letošnji pridelek.

Novograd je poskrbel tudi za obnovo in povečanje šolskih poslopij. Do polovice porušena šola na Radovici je obnovljena, in so jo zvišali za eno nadstropje. Prav tako je popravljena

Iz ruševin vstaja Titograd

Iz največjega mesta Črne gore, ki so ga 1942 porušile bombe, vstaja danes mesto velike bodočnosti, center Črne gore, povezan z morjem in središče nove industrije: Titograd.

Podgorica je kot važno prometno križišče po bombardiranju leta 1942 ostala porušena in kot izurnila. Žene z otroci so se stiskale v stelah in v ruševinah. Za večje potrebe je izdeloval. Ko so pozimi 1944 v Podgorico vkrakali partizani, je mesto oživel. Vračali so se prebivalci in so skupno z onimi, ki so zmrzavali v okolici, odbili predlog, da se začasno preselijo k morju. Kdo bi sicer obnovil mesto s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo kot ga sami? Odsiranjevanje ruševin je zahtevalo mnogo pričnih rok, priprava materiala in gradnja še več. Toda premagali so vse. Ko so postavili prve hiše in se zbrali pri prvih obnovljenih ognjiščih, je bil zarje praznik. Kmalu se je število prebivalcev dvignilo od štiri na dvajset tisoč. Ljudje so se vračali, ustanavljali prostovoljne delovne skupine, odstranjevali ruševine in gradili. Težko je bilo za material. Opeko so jemali iz ruševin, apno so dovžali; iz oddaljenih okoljskih vasi. Ko so z izgradnje dveh apnenic blizu mesta ojašali nabavo apna, je kmalu prišla suša in je zmanjkalo vode. Toda tudi temu se je dalo odpruči. Po nasvetu predsednika mestnega ljudskega odbora Stefana Radisaničiča, ki ima za obnovo mesta nešteto zaslug, so začeli kopati studence. Vsi so pristopili k delu, ki jim je omogočilo nadaljevanje gradbenih del. Ko so mehanik Anton Kocke, inženir Kažiča in skupina delavcev julija 1945 usposobili in spustili v pogon tudi električno centralo, je postalo delo uspešnejše in lažje. Kmalu nato so začeli z obnovo mehanične delavnice, ki je največja v Črni gori in v tovarni tobačnih izdelkov so izdelali prve cigarete. Potem je prišlo preimenovanje Podgorice v Titograd, kar je dalo prebivalcem novega delovnega poleta. Nov most preko Morave je zvezel Titograd z zapadno Črno goro in že je bilo obnovljenih čez 400 zgradb. Zvijenje v mestu se normalizira. Dva tisoč mladih Črnogorcev obiskuje gimnazijo v Titogradu, več sto jih ob-

Novi Meljski most v Mariboru

Se ta mesec bo odprt promet novi most čez Dravo v Melju, med mestno tkalnico in Huterjevovo tovarno. Prejšnjega lesenega je letos v juniju odnesla voda. Pričeli so ga graditi v začetku oktobra. Za uspešno in naglo gradnjo imajo največ zaslug prebivalci poboške četvi, ki prostovoljno opravljajo skoraj vsa težaka dela pri gradnji mostu.

Most je dolg 165 m, njegova konstrukcija je železna in sestavljena iz treh delov. Dobavila in izpolnila jih je Stavbna družba iz Maribora. Za srednji del so uporabili konstrukcijo bivšega mostu čez Bolško pri Kaplji. Vsaka od stranskih konstrukcij se opira na tri stebre, za katere zgradijo najprej opaz, nanj potisnejo železno konstrukcijo in šele nato stebre zabetonirajo. Dnevni promet čez most bo znašal najmanj 6000 oseb na dan, in če ga bodo predvsem posluževali delavci mariborskih tekstilnih tovarn, ter Pobrežani.

Delavci opekarne pri Slavovski Pozezi so presegli delovno normo.

V opekarni pri Slavovski Pozezi so delavci za 15% presegli delovno normo in izdelali okrog 3 milijone različnih opek.

Rudarsko delovodsko šola v Varazdinu. V Rudarsko delovodsko šolo v Varazdinu je 89 dijakov, ki so največ iz Hrvaškega Zagorja, Istre, Bosne in Hercegovine. Poleg teoretične pouzka se usposabljajo dijaki tudi v praktičnem delu v rudnikih.

Protituberkulozni disperzerji uspešno vrše svoje naloge

V nedeljo, 10. novembra 1946, so se zbrali slovenski zdravniki protituberkulozih disperzerjev v Ljubljani na svojo II. delovno konferenco, da pregledajo svoje dosedanje delo in si začrtajo smernice za bodoče. Konferenca so se udeležili skoraj vsi disperzerjski zdravniki in zastopniki odseka za zdravstveno prvoletno pri ministru za ljudsko zdravstvo. Konferenco je vodil tov. dr. Tomaž Furlan.

Dr. Tomaž Furlan je v svojem pregledu dosedanjega protituberkuloznega dela v Sloveniji poudaril, da se protituberkulozna akcija razvija mnogo boljše, kakor smo si to sploh zamisljali. Pred vojno smo imeli 21 protituberkulozih disperzerjev, danes pa jih imamo že 22, a v kratkem bo odprt disperzer za Ljubljano - okolič in po možnosti za Čerknico. Če bo potrebno, bosta tudi odprta disperzerja v Radgoni in Ormožu. Krediti, ki jih je dala naša ljudska oblast na razpolago, so mnogo višji, kakor smo si jih sploh lahko zamisljali po predvojni izkustvih.

Poleg posebne podpore protituberkuloznim disperzerjem v njihovem razvoju in delu je protituberkulozna borba poudarila v tem letu nujnost azilacije vseh taksnih tuberkulozih bolnikov, ki so svoji okolici zaradi možnosti okuženja nevarni. Zaradi tega je bila v tem letu akcija za dograditev oddelkov za tuberkulozne pri splošnih bolnišnicah. Dela so že začela in z njihovim skorajšnjim dovršitvijo bomo dobili v Celju 60, v Slovenj Gradcu 32, v Mariboru 100, v Murski Soboti 30, v Brežicah 50 in v Novem mestu 90 novih bolniških postelj za tuberkulozne. Zdravišča bodo svoj obseg dogradila iz posebnih kreditov.

Kakor so bili krediti za protituberkulozne disperzerje in protituberkulozno akcijo odgovarjajoči, tako so bili tolebo nezadostni krediti, s katerimi so okraji razpolagali za zdravljenje tuberkulozih bolnikov in niso mogli zadostiti potrebam.

Pregled dela posameznih disperzerjev pa je pokazal delno pomanjkljivost nekaterih protituberkulozih disperzerjev. Dolžnost protituberkuloznega disperzerja je iskanje tuberkulozih bolnikov, vzgajanje ljudi za sistematično protituberkulozno borbo, študij problema tuberkuloze v svojem delokrugu. Nekateri disperzerji v Sloveniji so pa zaradi nerazumevanja svojih glavnih dolžnosti postali »nevnetorakske ambulatorije«.

V Sloveniji je bilo v prvi polovici letošnjega leta v protituberkulozih disperzerjih storjenih 26.619 serijskih, 33.000 rentgenskih pregledov. Zanimiva je delovna sposobnost posameznih disperzerjev, ki se n. pr. v rentgenskih pregledih suče od 2,2 do 22 pregledov na uro. Doka, da se v protituberkulozih disperzerjih razvija delo v zelo lepem obsegu.

Razgovor o razširjenosti tuberkuloze in umrljivosti zanjo je pokazal najrazličnejše podatke za razne dele Slovenije. Tako n. pr. predje po opazovanjih in dognanjih disperzerjev na Jesenicah na 10.000 prebivalcev 4 primeri smrti za tuberkulozo, medtem ko za okraj Slovenska Bistrica 20 primerov smrti. Pokazalo se je pa predvsem, da je umrljivost in obolost za tuberkulozo sorazmerno zelo visoka v Ljubljani in Mariboru. V Mariboru se je n. pr. umrljivost v primeru z letom 1935. podvojila.

Po opazovanjih disperzer. zdravnikov je precej porasla tudi otroška tuberkuloza.

Na konferenci so bili zaradi uspešnega protituberkuloznega dela sprejeti sledeči sklepi:

odsek za pobijanje tuberkuloze pri ministru za ljudsko zdravstvo LRS bo vodil porazdežitve bolnikov v zdravilišča po predlogih disperzerjskih zdravnikov ali zdravniko-strokovnjakov;

v primerih klimatskih prilikah bo ustanovljeno zdravilišče za otroško tuberkulozo;

disperzerjski zdravniki bodo sodelovali s svojimi prispevki v zdravstveno-vzgojnim mesečniku »Priroda, človek in zdravje« mkv.

III. konferenca Ljudske študentske mladine Univerze v Ljubljani

17. novembra 1946 bo III. konferenca Ljudske študentske mladine Ljubljanske univerze. Ni še dolgo, kar so imeli ljubljanski študenti svojo I. konferenco, ki je bila v dneh po osvoboditvi, ko univerza še ni imela svoje študentske organizacije, ko je bilo treba obnovljati uničene inštitute, prostore in laboratorije in dokončno odstraniti z univerze sledove mračne tektike iz okupacijskih časov.

Na II. konferenci pa je študentska organizacija dobila svojo politično in organizacijsko trdnost. Povezala se je z delavsko in kmetsko mladino v Zvezo mladine Slovenije in s tem izstopila iz ozkega okvirja izključno svojih študentskih nalog.

Očistila je svoje vrste in univerzo fašističnih in izdajalskih izrodov, ki so se v prepičanju, da bodo ostali tudi v bodoče prikriti, vtihovali med poštene študente. Uveljavila je nove poglede in nov odnos do študija. Prešla je na eni strani borbo proti pokušu škodljivega potvarjanja znanosti, proti pokušom neresničenega prikazovanja znanstvenih problemov, na drugi strani pa je postala dosledna zagovornica demokratizacije univerzitetnega študija in njegove znanstvene višine.

Stotinam študentov je preskrbela sredstva za materialno preživljanje in stanovanje v svojih domovih. Pod njenim vodstvom so se ljubljanski študenti vključili v kulturno-prosvetno delo, v fizkulturalna združenja, v obnovitvene akcije.

V letošnjih počitnicah študentska mladina, ki se je vse leto gradila v aktivih LSM, ni počivala. Letošnje počitnice so študenti ljubljanske univerze porabili za delo. Dve študijski brigadi na Mladinski progi, študentje na Pesnici, Blokah, v Stični, Borovnici in drugod na eni strani in desetine uspešno opravljenih izpitov z večjim znanjem in boljše oceno kot pred vojno, na drugi strani so dokaz novega študenta, ki ga oblikuje LSM.

Študij in delo je zapisala v svoj program II. konferenca LSM. S študijem in delom je študentska mladina ljubljanske univerze ta program tudi izpolnila.

S temi uspehi in takimi izkušnjami ter še boljšimi pogledi v prihodnost stoji študentska mladina pred III. konferenco.

Tako bo naloga III. konferenca,

strtni organizacijsko in politično enotnost LSM Ljubljanske univerze na osnovah statuta LMS, in jo še tesneje povezati z delavsko-kmetsko mladino, mladino drugih jugoslovanskih republik. Najvažnejša naloga LSM pa bo, vključiti študentske aktivne v proces naše načrtno izgradnje, odrediti študentski mladino ono mesto, ki ji pripada v današnjih nalogah našega ljudstva.

Dan 17. novembra pa ni le naš praznik. To je dan vse študentske mladine v svetu. 17. novembra so padle praške žrtve pod ognjem esesovskih strojin. Ta dan nas spominja na pravno demokracijo, ta dan nam nalaga dolžnost neizprosnega uničenja ostankov fašizma, ta dan nam nalaga dolžnost, krepati naša stike z vsemi naprednimi silami sveta, predvsem z bratskimi slovanskimi narodi.

III. konferenca naj postane ob sodelovanju vseh študentov ljubljanske univerze manifestacija enotnosti in programa dela, s katerim se povezuje mo v načrtno gospodarstvo FLRJ.

Ljudska študentska mladina Ljubljanske univerze

Na Kajuhovem grobu

V teh dneh so imeli v Soštanju praznik. Prispela je kulturna ekipa XIV. Udarne divizije to je cne divizije, ki je v narodno osvobodilni borbi darovala največ krvi na Stajerskem. Nikoli ne bodo pozabljene tebe borbe okoli Soštanja na Belih Vodah. Mozirskih planin in Pohorju. Vsem je še v spominu velika februarska ofenziva 1944, v kateri je padel tudi eden največjih sinov Soštanja — pesnik damovski ljubec in junakiški borb — Karl Destovnik - Kajuh.

Dolga povorka mladine in vojakov z godbo na čelu je šla na pokopališče na pesnikov grob.

V imenu vojakov in oficirjev XIV. Udarne divizije, v kateri je bil Kajuh vodja kulturne ekipe, je položil kapetan Rutar Miloš včnem za njegov grob in v ganljivem govoru počastil njegov spomin.

Tovariš Gombač je recitiral njegovo »Slovensko pesem«, pevski zbor Divizije je zapel žalostinko »Zrtvam«.

Iz turneje po Stajerskem, ki jo je priredila naša kulturna ekipa, nam bo ostal obisk na Kajuhovem grobu v nepozabnem spominu.

Nov način izdajanja mesečnih vozovnic na železnici

Ministru za promet je poenostavilo postopek za kupovanje splošnih, vneprej plačanih voznih listkov. Vsek potnik, ki pogosto potuje po železnici na določeni razdalji, bo kupil vozen listek, ki bo veljal mesec dni za poljubno število dnevnih potovanj.

Pri kupovanju voznih listkov ne bo nič kake formalnosti. Potnik mora imeti samo osebno izkaznico s sliko, ki mu jo je izdala ljudska oblast.

Vozni listki se lahko kupijo na vseh postajah in državi. Vi voznik listek se bodo prodajali po znatno nižjih cenah kot redni vozniki listki, tako da je cena takega voznega listka za mesec dni na primer za 3. razred potniškega vlaka: za razdaljo od 1 do 10 km 200 din; za razdaljo od 11 do 15 km 300 din; za razdaljo od 16 do 20 km 400 din; za razdaljo od 21 do 25 km 500 din; za razdaljo od 26 do 30 km 580 din; za razdaljo od 31 do 35 km 600 din, itd.

Za 3. razred potniškega vlaka Beograd—Novi Sad je cena voznemu listku za mesec dni 1250 din; Beograd—Niš 2800 din; Beograd—Zagreb 3610 din; Beograd—Skoplje 4730 din; Beograd—Sarajevo 3380 din; Zagreb—Ljubljana 2050 din; Zagreb—Split 3640 din; Ljubljana—Beograd 4030 din; Zagreb—Sušak 2700 din; Ljubljana—Maribor 2750 din.

Cena voznega voznega listka za gornje razdalje, če računamo, da potuje potnik na razdaljah pod 50 km približno 25krat tjaka in nazaj, a na daljših razdaljah 10 do 20krat, bi znašala mesечно: za razdaljo od 11 do 15 km 844 din; za razdaljo od 16 do 20 km 792 din; za razdaljo od 21 do 25 km 990 din; za razdaljo od 26 do 30 km 1162 din; za razdaljo od 31 do 35 km 1323 din; za razdaljo od 36 do 40 km 1488 din; za razdaljo od 41 do 45 km 1680 din; z drugimi besedami: za razdaljo Beograd—Novi Sad 2496 din; za razdaljo Beograd—Niš 5056 din; za razdaljo Beograd—Zagreb 7000 din; za razdaljo Beograd—Skoplje 7314 din; za razdaljo Beograd—Sarajevo 7434 din; za razdaljo Zagreb—Ljubljana 4650 din; za razdaljo ZAGREB—SPLIT 7224 din; za razdaljo Zagreb—Sušak 5244 din; za razdaljo Ljubljana—Beograd 7935 din; za razdaljo Ljubljana—Maribor 4224 din.

Iz tega se vidi, da predstavljajo cene splošnih, vneprej plačanih voznih listkov v primeru z rednim voznimi cenami približno 50% popusta, v nekaterih primerih, na večjih razdaljah pa tudi več. Za tiste potnike, ki prav posebno pogosto potujejo, je popust tem večji, čim več potujejo, ker daje vneprej plačani voznik listek pravico do neomejene ceniati potovanja dnevo in v enem mesecu. Država ustanove in podjetja lahko nabavijo vozne listke, ki se glase tudi na pet oseb, vendar potuje lahko s tem voznim listkom vedno samo po ena osea.

Mali oglasi

SLUŽBO IŠEJO

KORRESPONDENTINJA, vestna in marljiva, veča slovenska in srbohrvatske korespondence, z znanjem vseh administrativnih del, ter deloma poenostavljeno kartotecnega knjigovodstva, išče karšne koli zapeljive. Ponudbe pod »Marljiva« na ogl. odd. SP. 25.400-2

ZGUBIL SEM črno nalivno pero. Ker mi je isto zelo drag spomin, napravnaj najditelja, da ga odda proti nagradi na naslov: Grčar Franc, Pražakova, št. 15/IV. 25.450-2

TEKSTILNI TEHNIK, demobiliziran, išče primerno službeno mesto. Je poročnik 6 let prakse. Ponudbe na ogl. odd. SP pod »Tekstilni tehnik«. 25.466-1

GOSPODINJSKA POMOČNICA, samostojna na ki zna kuhariti, gre tudi k otrokom. Ponudbe na »ogl. odd. SP pod »Sprejemnik tudi z vrhom«. 25.493-1

TRGOVSKI POMOČNIK, veče manufaktur prodaje čevljev, galanterije in delno špecerije, išče primerno zaposlitev. Čezdne ponudbe poslati na ogl. odd. SP pod »Znacko Poštenjec«. 25.434-1

SLUŽBO DOBE

TRGOVSKEGA POMOČNIKA, dobro izurjenega, znanja al. mešanega blaga, sprejemem. Naslov v oglašnem oddelku SP. 25.426-2

ŠOFERJA za nočno službo iščemo. »Naslov v ogl. odd. SP. 25.246-2

ZA NOČNO DELO iščemo tovariša, ki je tudi šofer. Naslov v oglašnem oddelku SP. 25.345-2

GOSP. POMOČNICO, pridno pošteno, sposobno iščemo za Gorenjsko. Naslov v ogl. odd. SP. 25.267-2

DVOJE FISARNIŠKI MOČI z znanjem strojepljiva išče tekstilna tovarna v št. Pavlu pri Prebrodu v Savinjski dolini. Stanovanje na razpolago. Ponudbe osebno ali pisмено na upravo tekstilne tovarne. 25.192-2

DOBRO KUHARIKO, pošteno za vsa dela, išče dvočlansko družino. Ponudbe pod »Snažna« na ogl. odd. SP. 25.318-2

ŠTEKLARSKA POMOČNICA, dobro izurjenega sprejme Steklarna Kovacic, Maribor. 25.382-2

ŠOFERJA, treznega, poštenega, pridnega in zmognega majhnih porjavil sprejemem k tovrstnemu avtomobilu. Ponudbe na oglaš. odd. SP pod »Marljiva«. 25.453-2

SAMOSTOJNI URARSKI POMOČNIK veče pripravil in prodaje, dobi službo takoj. Stanovanje in hrana v hiši. Plača po uredbi delavskih mezd. Ponudbe naslovo ali osebno se predstaviti pri Škornjanec, Škornjan, Glavni trg. 25.454-2

AVTOMEHANIKA-SOFERJA z vsemi to-zadavnimi dokumenti sprejemem takoj! Avtoagradna poslovna direkcija, Ljubljana, Robbava ul. 15. 25.402-2

MEHANIČARSKA POMOČNICA iščem. Nastop takoj, plača dobra. Ponudbe na Celovško c. 141 - Ljubljana. 25.439-2

DEKLE, ki ima veselje do otrok in zna nekaj kuhariti, dobi službo pri dobri družini. Naslov v ogl. odd. SP. 25.442-2

SLUGO za železniško trgovino, tudi pol-dnevno, sprejemem. Naslov v ogl. oddelku SP. 25.464-2

Tvrška „VERA“ Trgovcem in zadrugam se najtopleje izdebuje prvovrstne čistilne praške v predvojni kvaliteti

„Vera“, Podmilščakova 42

IZŠLA JE OBILU ILUSTRIRANA 11. ŠTEVILKA

»TOVARIŠA«

z naslovno stranjo v bakrotisku: PRAGA- PONOČI

Druga stran vam prikazuje slike z Mladinske proge — Sledi Mladinska proga, spomenik nove mladine — Dveletni načrt CSR — Ijja Ehrenburg o Franciji — Obnovljena lokomotiva gre na pot — Spet so se zavrtela kolesa (fotomontaža) — Českoslovaška na novi poti — Letala danes in v bodočnosti — Stražarji naše meje — Elko Justin: Ljubljanski grad (z izvornimi risbami) — Iz življenja v Makedoniji — Rudolf Kresal: V koncentracijskem taborišču pri Ivanjki — Valentin Katajev: Jaz, sin delovnega ljudstva, roman (nadaljevanje) — Iz življenja v naravi — Makedonci (bakrotisk) — Pogled na Ljubljano (bakrotisk) — Šahovska rubrika — Slike iz domovine in po svetu — Fizkultura — Uganke, križanke, humor

Pesamezna številka stane 5 din — Mesečna naročnina 20 din; polletna 110 din; letna 200 din

Naročajte

»TOVARIŠA«, Ljubljana, Knafljeva ulica 5

Izrežite in nalepite na dopisnico

Ime in priimek: _____

UPRAVI

ILUSTRIRANEGA TEDNIKA

SLOV. POROČEVALCA

»TOVARIŠ«

Kraj: _____

Pošta: _____

Okraj: _____

LJUBLJANA,
Knafljeva ulica št. 5

Naročam se na ilustrirani tednik Slovenskega poročevalca

»TOVARIŠ«

Podpis: _____

DR. JIRI BENES:

V nemškem suženjstvu

Od Parchima se je bližalo vedno ostrejšje streljanje. Nenadno se je pred gozdom pojavil roj rumenih uniform in s strojnicami so vsuli ogenj v gnečo na cesti in proti nam. Mislili smo, da so Rusi. Bili pa so nemški pionirji, ki so tako čistili okolico, da so mogli nekaj pognati v zrak. Takoj nato so se začeli rusiti nedaleč stoječi tovarniški dimniki, hangarji oddaljenega letališča so zleteli v zrak in Nemci so še naprej streljali v svoje begunce. Sklenili smo, da se bomo pomekali in hodili smo dalje po cesti med tisoč nemških družin, med materami, ki so v zmedu izgubile otroke in med otroci, ki so zaman iskali svoje starše. Povsod panika, groza, strah in uničenje.

Prišli smo v obino Spornitz in se utaborili v stogu. V vasi smo zvedeli, da so se v štiri kilometre oddaljeni vasi že sešli ameriški in ruski zvezni častniki. Hynek Ružička, ki zna angleški in jaz, ki govorim ruski, sva se odpravila tja. Amerikanci ni bilo tam. Zato pa je bil tam ruski major. Od njega sva zvedela, da lahko gremo kamor hočemo, da smo že svobodni ljudje in lahko gremo domov, če hočemo. Sporočila sva tovarišem, kar sva izvedela in oddelili smo se, da bomo prespali v stogu, jutraj pa bomo šli do Neustadt-Cleve, kjer naj bi bilo taborišče Mednarodnega Rdečega križa. Ta bo že poskrbel za naš povratek domov.

Spet smo svobodni ljudje! Svobodni! Nemčija je razbita. Povsod ob cestah ležijo tisoči in desetisoči kosov orožja. Topovi stoje tiho na svojih položajih. Okoli njih pa se valjajo kupi razmetanih granat. Za vasjo so prvi nemški samomorilci. A ceste napolnjene z zmedo, preplašeno množico, ki se je valila proti zapadu. V vseh stolpne in stolpne vojakov. Nekateri

TRIDELNO ZIMNICO iz prave žime prodam. Naslov v ogl. odd. SP. 25.471-5

ČEVLJE, več parov ženskih, št. 32-40. Prodaj. »Promete« (Križanke). 25.435-5

SUPER RADIO 6 cevni, jeklenke, magično oko, nov prodam. Ogled vsak dan od 18. ure dalje. Zaloška 103a, prtilčje, desno. 25.487-5

ZIMSKI SUKNJIC, lep, moški, kratki, ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku SP. 25.466-5

KUPIM

KOMPRESOR, stabilen ali prevozen, do 2 m³ na minuto pri 6 at. Dieseli ali elektromotor z vrtilnimi klavidi in priborom kupim. Naslov v ogl. oddelku SP. 25.418-6

AVTO, 6 cilindrski, dobro ohanjen, kupim. Ponudbe pod »Dobere« na ogl. oddelku SP. 25.427-6

V KOMISLSKO PRODAJO SPREJMEM vsakovrstna, samo dobro ohranjena oblačila. Josp Rojtna, Ljubljana, Aleksandrova št. 3. S. P. 90-6

MOSKE IN ZENSKO OBLEKE, čevlje, perilo, rjuhe, kapne itd. kupujem. Drame Alojzija, Galusovo nabr. 29. S. P. 107/M

KRZNE PLASČ, ženski, za srednje postavo, prvovrstno ohranjen, samo iz žilnata kožuhovine, kupim. Ponudbe na ogl. odd. SP pod »Znacka Križuhovina«. 25.269-6

MIZARSKI KOMBINIRAN STROJ z motorjem ali brez motorja kupi. Tovarna usnja, Kamnik. 25.294-6

VEČ RACUNSKIH STROJEV na ročni in električni pogon kupim. Ponudbe na tekstilno tovarno Intex, Kranj. 25.452-6

SIVALNI STROJ, dve lutki, žensko in moško, zvezek električni likalnik, vse kuhinjski kupim. Ponudbe na ogl. odd. SP pod »Razno«. 25.442-6

ZENSKO KOLO, tudi v slabem stanju ali samo okvir kupim. Ponudbe na ogl. odd. SP pod »Kolo«. 25.461-6

KUHINJSKI MOTOR, kompleten s priborom, Aleksanderwerk, Protos ali slične znamke, kupim. Ponudbe s točnim opisom in ceno poslati na ogl. odd. SP pod »Kuhinjski motor«. 25.485-6

KROJAŠKO PEČ in likalnik kupim. Naslov v ogl. odd. SP. 25.488-6

MOSKO SUKNJO, ohranjeno, za večjo osebo kupim. Naslov v oglašnem oddelku SP. 25.490-6

SIVALNE STROJE, pisalne, pletilne in druge najhitreje vnovčite pri »Promete« (Križanke), tel. 38-05. 25.434-6

TRI VODOVodne LJAJKE, tudi rabljene, kupim. Breceji, Tabor 6. 25.470-6

BELE SNEŽKE za dveletnega otroka, in jedilni servis (igrača) kupim. Ing. Bielweis, Kongresni trg, št. 15/II. 25.481-6

RAZNO

OBVESTILO! Izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, ki bi jih napravila moja žena Ljubica Meglič, stanujoča Prot. Beogradska ulica št. 11. Martin Meglič, Maribor, Limbuška 12. 25.386-14

MILENA DERNDICH iz Pazina v Istri! Starši prosijo, vrni se, vse TI je odpuščen. 25.443-4

UPOKOJENCA sprejemem v svo domačo oskrbo. Naslov v ogl. odd. SP. 25.449-14

IZGUBILA sem denarnico z nakaznico na ime Suhadolnik. V denarnici je bilo več denarja in še drugi važni papirji. Poštenega najditelja prosim, da odda, na naslov: Zupancič Marija, Ljubljana, Gosp.ška 4. 25.476-14

KDO BI POSODIL ali predal revni materi staro pohištvo proti mesečnemu odplačilu, lahko tudi z delom. Ponudbe na ogl. oddelku SP pod »Nužno potrebni«. 25.462-14

IZGUBILA SEM 13. t. m. ob 6. zvečer platinast prstan od Sloge po Pražakovi, Turševi in Vilharjevi. Prosim poštenega najditelja, da ga vrne proti nagradi. Naslov v ogl. odd. SP. 25.473-14

POIZVEDBE

TOVARISA JAKOBA BENEDIČICA prosim, da se nujno javi glede nekega posla na naslov: Celedin Marija, Ljubljana, Gradec 68. 25.436-15

TOVARISI IN TOVARISICE! Prosim, če je komu kaj znano o Vidcu Janežu, roj. 3. 1. 1912, ki je šel v partizane 10. oktobra 1. 1943, na dotlejško stran in od takrat ni glasu o njem. Sporočite, prosim, proti povratni stroškov materi Vidcu Franciški. Zajčji vrh št. 24, Stopenice pri Novem mestu. 25.469-15

ZAHVALA

vsem, ki ste spremlili našega nepozabnega, dobrega očeta

Ivana Rozmana

posestnika in gostilničarja na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala onim, ki so prihiteli iz oddaljenih krajev, darovalcem cvetja ter č. o. frančiškamom za njihovo skrb in sočustvovanje.

Brezje, 10. novembra 1946.

Globoko žaljuoč: Janez, Tone, Pavel, Stane, sinovi; Pavla, hčerka

ZAHVALA

Vsem sorodnikom in znanec naznanjam, da bomo prepeljali zemeljske ostanke našega nepozabnega sina in brata

Jožeta Krašovca

(ZETALSKI JOZA) partizana-borca,

ki je 29. marca 1945 v Strmcu pri Rogatcu junaško padel za domovino. Pogreb dragega pokojnika bo 17. novembra ob 9. iz domače hiše na pokopališče v Cirkovcah.

Cirkovec, Maribor, Ptuj, Vinkovci, 14. februarja 1946.

Žaljuoč: mama, bratje in sestre

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob izgubi našega ljubljeneja

Borisa

kapetana-izvidnika jugoslovenskega zrakoplovstva

sočustvovali z nami, mu poklonili vence in ga spremlili na njegovi zadnji poti, se najsrčneje zahvaljujemo. — Posebna zahvala zastopnikom JA in letalstva ter tovarišem, ki so ponesli našega ljubljeneja k grobu. — Maša zadušnica bo darovana 16. novembra ob 1/8. v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, 14. novembra 1946.

Rodbina GREGORIC

ZAHVALA

Nepričakovana nas je zapustil naš srčno ljubljeni mož, dobri očka, sin, brat, stric, svak, zet in nečak

VILI STROHMAIER

obratovodja tt. »Kuvertax«

Pogreb nepozabnega pokojnika so v petek 15. novembra ob 1/2.16. z žal, kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Rajhenburg, Begunje, 13. novembra 1946.

Globoko žaljuoč: DRAGA, žena; VILCI, snček ter rodbine: STROHMAIER, MATALEN, LIPICER, DEJAK, ZEMLJAK in ostalo sorodstvo

POZIV UPNIKOM!

Zadrzna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

je po odredbi Zveznega ministrstva za finance prešla z vsemi njenimi podružnicami in likvidacijo.

Ker sta bili njeni gorenjski podružnici na Bledu in v Kranju med okupacijo od okupatorskih nemških denarnih zavodov nasilno likvidirani, pozivamo vlagatelje, ki so v posesti hranilnih knjžic, izdanih od omenjenih dveh podružnic na Gorenjskem, da do dne 10. decembra 1946 prijavijo likvidacijskemu odboru Zadrzne gospodarske banke d. d. v Ljubljani v likvidaciji svoje hranilne vloge in hkrati predložijo ustrezne hranilne knjžice. — Tej prijavi naj vlagatelj priložijo tudi verodostojna uradna potrdila, iz katerih bo razvidno, da so dejansko lastniki prijavljenih hranilnih knjžic.

RADIOAPARATE

vseh vrst — kupuje in prodaja

RADIO SALON WEBER,
ZAGREB, Nikoličeva ulica št. 4
Telefon 86-44

Pozivamo

VSE LASTNIKE IN USTANOVE, ki so dali od 9. maja do zaključno 31. oktobra 1946 v uporabo edincam Jugoslovske armade poslopja, zemljišča ali prostore, da se pripravijo glede uređitve najemnine s sledečimi podatki:

- točen naslov najemodajalca;
- točen naslov edinic ali ustanov, ki so se posluževale zgradbe, prostora ali zemljišča;
- čas, v katerem so bile uporabljane zgradbe, prostori ali zemljišča;
- točen opis prostorov ali zemljišča, danega v najem s točnim naslovom ali pri zemljišču katastralno številko parcele;
- pregledni znesek najemnine (mesečno ali letno);
- Skupni dolgovani znesek, posebej za l. 1945. in posebej za l. 1946.;
- zgornji podatki morajo biti overjeni od NO.

Rok za prijave je zaključno do 18. novembra 1946. Po tem roku se prijave ne bodo upštevale.

Za področje Ljubljane je treba dostaviti podatke Komandi mesta Ljubljane, za vse ostale obveze pa edincam, ki so se posluževale zgradb, prostorov ali zemljišč.

KOMANDA MESTA LJUBLJANE

+

Sindikalna podružnica uslužbencev pravosodnih in upravnih ustanov pri okrožnem sodišču v Ljubljani naznanja, da je odšel v večnost naš tovariš

Jože Skrem

pisarniški uradnik

Naj mu bo lahka zemlja. Ohranili ga bomo v častnem spominu.

Ljubljana, 14. novembra 1946.

+

Zapustila nas je za vedno naša draga sestra in teta

KATARINA URABEC

garderobierka kavarne »Union«

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto 16. t. m. ob 15. z žal, kapele sv. Nikolaja k sv. Križu.

Ljubljana, Idrija, Kranj, 14. novembra 1946.

Žaljuoč: rodbine: KASPIRC, SIFRER, POLJANEC

+

Za svobodo domovine sta dala svoji življenji dne 12. junija 1944

Viktor in Boža Lednih roj. Zafred

Prepeljali jih bomo dne 16. t. m. v št. Peter na Krasu, kjer jih bomo spremlili k zadnjemu počitku v nedeljo dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne iz domače hiše na pokopališče.

Celje, št. Peter, 15. novembra 1946.

Globoko žaljuoč: rodbina Lednih, Zafred in ostalo sorodstvo

+

Nenadoma je preminul naš dolgoletni zvesti sodelavec

VILJEM STROHMAIER

obratovodja

Ohranili ga bomo v trajnem spominu. — Pogreb bo v petek 15. novembra 1946 ob 1/4. popoldne iz kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 14. novembra 1946.

»KUVERTA«, KONFEKCIJSKA TVORNICA, DRUŽBA Z O. Z., LJUBLJANA

OBVESTILO IN ZAHVALA

Dne 8. februarja 1944 so darovali svoja mlada življenja za našo osvoboditev izpod fašističnega jarma tovariši-junaki

Ing. BENO ANDERWALD-BENKO

iz Kranja

GOSAR PAVEL-RAZIN

iz Stare Loke

JANJA SILVA-DARJA

iz Hrušice nad Jesenicami

Dne 10. novembra 1946 smo zoglelena trupla teh junakov položili v skupni grob v Stari Loki.

Vsem, ki so sočustvovali in sodelovali, govornikom in pevcem — najlepša zahvala.

Kranj, Stara Loka, Hrušica, dne 11. novembra 1946.

DRUŽINE PADLIH ZA SVOBODO

DR. JIRI BENES:

V nemškem suženjstvu

Od Parchima se je bližalo vedno ostrejšje streljanje. Nenadno se je pred gozdom pojavil roj rumenih uniform in s strojnicami so vsuli ogenj v gnečo na cesti in proti nam. Mislili smo, da so Rusi. Bili pa so nemški pionirji, ki so tako čistili okolico, da so mogli nekaj pognati v zrak. Takoj nato so se začeli rusiti nedaleč stoječi tovarniški dimniki, hangarji oddaljenega letališča so zleteli v zrak in Nemci so še naprej streljali v svoje begunce. Sklenili smo, da se bomo pomekali in hodili smo dalje po cesti med tisoč nemških družin, med materami, ki so v zmedu izgubile otroke in med otroci, ki so zaman iskali svoje starše. Povsod panika, groza, strah in uničenje.

Prišli smo v obino Spornitz in se utaborili v stogu. V vasi smo zvedeli, da so se v štiri kilometre oddaljeni vasi že sešli ameriški in ruski zvezni častniki. Hynek Ružička, ki zna angleški in jaz, ki govorim ruski, sva se odpravila tja. Amerikanci ni bilo tam. Zato pa je bil tam ruski major. Od njega sva zvedela, da lahko gremo kamor hočemo, da smo že svobodni ljudje in lahko gremo domov, če hočemo. Sporočila sva tovarišem, kar sva izvedela in oddelili smo se, da bomo prespali v stogu, jutraj pa bomo šli do Neustadt-Cleve, kjer naj bi bilo taborišče Mednarodnega Rdečega križa. Ta bo že poskrbel za naš povratek domov.

Spet smo svobodni ljudje! Svobodni! Nemčija je razbita. Povsod ob cestah ležijo tisoči in desetisoči kosov orožja. Topovi stoje tiho na svojih položajih. Okoli njih pa se valjajo kupi razmetanih granat. Za vasjo so prvi nemški samomorilci. A ceste napolnjene z zmedo, preplašeno množico, ki se je valila proti zapadu. V vseh stolpne in stolpne vojakov. Nekateri

razbijajo svoje puške ob obcesne kamne in brozavne drogove, ostali pa postajajo topo in prestrašeno brez poveljstva in brez sveta. Časnikov in esesovcev ni nikjer. Iz razgovora z vojniki zvedo, da so se preoblekli v pripravljene civilne obleke in izgubili v množici beguncev.

Propad nepremagljivih. Kako majhni so sedaj v svojem strahu, kako prestrašeni!

Mi pa ležemo v slamo, in pokrijemo se z odejo, ki smo jo sneli z nekega voza in smrtno utrujeni, toda srečni zaspiamo trdno brez sanj. Osvobodjeni iz suženjstva!

XXI.

Vso noč in ves dan se je pomikal po cesti sovjetski tren, mimo so drdarli sovjetski topovi in težki tanki so razbijali asfalt. Včasih je k nam pristopil kak sovjetski vojak in ko je šlihal, da smo Čehoslovaki, nas je veselo pozdravljaj, pripovedoval o dr. Benešu, da je to dober in pameten mož, razlagal je, da se na Češkem že bijejo, sicer pa da je vojne že konec in da mora tudi na Češkem kmalu biti konec, morda jutri ali pojutrišnjem, da je Stalin zagotovil našo neodvisnost in da smo spet svobodni narod. Videti je bilo, kako radi pripovedujejo in kako jih veseli, da se morejo postaviti, kaj vse vedo o nas.

Njihovo znanje o nas je name napravilo globok vtis. Sibirec iz Omska je vedel o Protektoratu, o vladi, ki je bila v Londonu in se je preko Moskve preselila v Košice, o čehoslovških enotah v Rusiji in v Angliji in še marsikaj drugega. Prav tako Kavkazec ali topničar iz Bele Rusije. Poznalo se je, kako je ruski vojak dosledno politično vzgajen ne samo doma, v vojašnici ampak tudi na bojnih pohodih, kajti vedeli so tudi za dogodke iz zadnjega časa, za katere so mogli zvedeti samo na fronti.

Ko smo ugotovili, da se bodo Čehoslovaki vračali v domovino po ozemlu ki so ga zasedli Rusi, smo se spet napotili v mesto Parchim kjer je baje zbirno taborišče za nas. Tam ni bilo. Baje v Prizwalku. Ko smo se prespali v zapuščenem hotelu »Graf Moltke«, smo krenili naprej. Povsod razsulo, kaos

in obupanost. V Parchimu so nemške žene in mošje, ki niso bili mobilizirani, že odstranjevali ruševine in pometali ulice. Očitno so bili v mestu boji. Nemški vojaki so bili zastraženi v šoli, kateri je granata odnesla ves vogal, in odkrila notranjost. Tam smo opazili tudi žalostni pojav, ki nas je spremljal nekaj tednov: tuji delavci in ujetniki so plenili. Tudi nas je ruski častnik pozval, naj sledimo svoje progoste ujetniške obleke in civilne cape, iz katerih so bili iztrgani veliki kosi in zakrpani s progastimi zaplatami. Saj smo vendar sedaj svobodni ljudje in nam ni več treba hoditi v suženjskih capah.

»To je lepo, tovariš kapitan, toda kje bomo dobili druge?«

»Kje? Povsod vendar! Pojdite v najbližjo hišo in si vzemite, kar potrebujete. Nemci so vam vzeli vaše, vi si vzemite njihovo. Če ne bodo hoteli dati, pokličite našega vojaka!«

Nismo ga ubogali, nismo hoteli nositi stvari za Nemci. A drugi so ubogali! izrabili ponudbo in si vzeli več, kot so potrebovali. Videli so drugi, vzeli še več in kmalu se je pričelo splošno ropanje. Najhuje so počele poljske in madžarske židinke. Morda je v njih prevladala reakcija na vsa nasilja in ponižanja s strani Nemcev. Jemale so vse, kar so našle, vlačile so s seboj ogromne cule, ki so jih spet zavrgle za prvim vgoalom in zagledale spet nekaj boljšega, se teple za plen in se vedle zelo nedostojno. Tega Rusi niso pričakovali, ko so jih pozvali, naj vzamejo, kar potrebujejo. Kmalu so bili objavljeni tudi oglasi, da bo vsako plenjenje odlej strogo kaznovano.

In spet lahko potrdim in sem vesel, da se s tem lahko pohvalim in da so to splošno priznali tudi vsi drugi Nemci, Poljaki, Francozi, Jugoslovani, a v glavnem in predvsem Rusi, da so se Čehi vedli najbolj sposobno. Tudi med nami so šli peodinci, ki so menili, da se takole — s plenjenjem — proglasa židmoga. Gorje premaganim in nam so pbrali še več in podobno. Toda postalo jih je sram, ko so videli odpor in odtuženost pri svojih tovariših. Velika večina pa se je vedla tako, da smo mogli biti ponosni na svoj narod.